ЭБ НАЙРАМДАЛ МАНДАГ, ДАЙН ҺҮНЭГ!

ХОРИН табан жэлэй саада энэ үглөөгүүр хэдэн миллион сохүнүүдэй үшөө тэнниглэн унтабайхада, баруун хилэ дээрэй хүнэй шуһан адхаржа захабэлэй. Тэрэ үглөөгүүр манай орондо нацис Германи добтороо һэн. Дайн хүл тингэжэлээ бэлэй. Хүн түрэлтэндэ үзэгүй хатуу шэрүүн дайн. Совет нютагууд, совет бүлэ бүхэнэй гуламта үхэлэй аюулда ороо.

Үшөө үсэгэлдэр амгалан ажалбайһан манай агуухэ Эхэ орон мансйа фашизмтай тулалдаа алха баатай болоһон юм. Дайхүсэтэй, муухай аашатай бай. Баруун Европые хуу баран аа абаһан, тэрэнэй хүсые элэн бодхооһон харата дайсан. ни удаан, хатуу шанга, шуһата эл эхилээ һэн. Эхэ оронойнгоо ее, Агуухэ Октябриин түйлалудай түлөө, жаргалта байдал уулха эрхын түлөө, коммунизй түлөө тэмсэл. Тиихэдэ партий шанга үе ерээ гэжэ арад зочхэлээ һэн.

Коммунис партиингаа уряагаар э оронoo хамгаалхын түлөө нэа бэшэ бодоһон совет арад хэдэшье партиингаа үгөөр нангазар нютагаа, эрхэтэ түйлал, һайхан ерээдүйгөө хамгаалан саа бэлэй.

Манай Эхэ ороной бухы хүн түтэнэй хуби заяанай үйлэ хэрэг дхэгдэхэ саг байһан. Хэрбээ Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд, совет арад фашизмын хара хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн бодожо, шадалыень дэбһэжэ, хорыень һалгаагүй һаань, манай орон, хүн түрэлтэн айхабтар ехэ зоболон хашаланда нэрбэгдэхэ, хэдэн миллион хүнүүд хюдагдаха, арад уласууд сүмөөрөө үгы хэгдэхэ аюул бууха бэлэй.

Хүндэ хүшэр шалгалта совет хүнүүд дабажа гараһан юм. Түрүүшын диилдэлгэшье, дайсанай хорото хатуу аашашье, үхэлдэ абтаһан мянга түмэн ами бэешье тэдэнэй һүр зоригые һуладхаагүй, дайшалхы эрмэлзэлгые дараагүй. Манай ороной олон үндэһэ яһатан Коммунис партияа тойрон нэгэ эбтэй бүлэ болоно жагсаад, бүхы хүсэ шадалаа дайсантай тэмсэлдэ элсүүлһэн байгаа. «Бүхы хүсэеэ — фронтдо, бүхы хүсэеэ — дайсание илахын тула» гэһэн зорилго арад бүгэдын шахаа тангариг болоо һэн.

Дайсанай түрүүшын сохилтые бэе дээрээ даажа абаһан солдадуудай эрэлхэг зориг; совет сэрэгшэдэй баатаршалга бүхы арадтаа жэшээ болоо юм. Үдэр, һара үнгэрхэ тудам фашис зольбонуудта эсэргүү сохилто шангадажа, Баруун Европоор ябаһандаал адли, совет газар дээгүүр фашистнуудай ябахань арагүй гэжэ бүхы дэлхэйдэ элитэ болоо.

«Өөрынгөө түрүүшын амжалтануудаар дайсанай бахархажа байха үедэ партиин ухаан бодол, дура зоригоор, арадай шэн габьяата оролдолгоор булад хатуу, дабагдашагүй хүсэн шэрээгдэжэ, бэлэдхэгдэжэ байһан юм», — гэжэ Л. И. Брежнев Эхэ ороноо хамгаалха Агуухэ дайнай дүүрэһэнэй 20 жэлэй ойн суглаан дээрэ тэмдэглэһэн байна.

Совет сэрэгшэдэй шэн габьяагаар бүхы дэлхэй омогорходог байгаа, мүнөөшье омогорхоно. Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй илалта бүхы хүн түрэлтэние фашис дарлалтаһаа абараа гэжэ дэлхэй дээрэ тоологдоһоор. Энэ илалта түүхын эгээ һайхан, аша габьяата хуудаһан мүн.

Зүгөөр совет арадай агуухэ илалтань хүндэ сэнтэй. Дайнай хохидол бусадгадхаар бэшэ, 20 миллион хүнүүд ами бэеэ үгөө. Материальна хохидол тоогүй. Хэдэн мянган хото городууд үгы хэгдэж, мянга мянган тосхон деревнинүүд шатаагдаа һэн.

Совет хүнүүд дайнай хойшолонгые хэзээшье мартахагүй. Үхэлэй аюулһаа абарһан баатарнуудайнгаа нэрые мүнхэдөө һанажа ябаха. Дайнай дүүрэһэнһээ хойшо олон жэл үнгэрбэ. Тиигэбэшье һаань, дайнай баатарнуудай хэрэг үйлэ улам тодо болоно. Фашис Германие илаһанай 20 жэлэй ойтой дашарамдуулан Советскэ правительство хэдэн мянгаад сэрэгшэдые орден, медаляар шагнаа. Тэдэ олоной дунда буряад арадай эрэлхэг баатар хүбүүн В. Б. Борсоевто Советскэ Союзай Геройн нэрэ наһа барaһанайнь һүүлдэ олгогдоо.

«Манай Эхэ ороной арадууд дайнай эхилһэн үдэрые мүнөө мэнил дурдана бэшэ, энэ үдэртэй дашарамдуулан мүнөөнэйшье, хойшоноишье байдалда тобшолол хэнэ. Мүнөө 25 жэлэй саада тээхидэл адли дай һүжэрөөхэ зорилготой хара хүсэнүүд бии байһаар. Эрхэ сүлөөдэ дуратай вьетнам арадта эсэргүү дай американска империализм хэжэ байна. Революционно Кубада эсэргүү аашаа тэрэ ходо гаргана. Американска империализмын тэжээһэн Баруун Германиин сэрэгэй хүсэнүүд атомна зэбсэг гартаа оруулха, дай һүжэрөөхэ гэжэ үдэр һүнигүй оролдоно. Эдэ бүгэдые харангүй, тэдэнһээ тобшолол хэнгүй байжа болохо саг мүнөө бэшэ.

Үнгэрһэн дайнһаа тобшолол хэхэ зуураа, Коммунис парти, Советскэ правительство, бүхы совет хүнүүд хадаа дэлхэйн алишье заха үзүүртэ болоно байһан аюулта, уршагта хэрэгүүдые хёрхоор харалсажа, хорин табан жэлэй саада тээ захалһан тэрэ ехэ аюулай дабтагдахагүйн тула али бүхы хэмжээ абана.

«Уласхоорондын түгшүүрилтэй байдалые империализмын ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй хурсадуулжа, дайнай илалтануудые бии болгожо байһан эрхэ байдалда КПСС болбол совет арадай һэргэлэн байдалые саашадаашье дээшэлүүлжэ, социализмын түйлалтануудые СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй найдамтайгаар хамгаалхаар, ямаршье империалис ээрхэг түримхэйшүүлдэ хүсэтэ харюу үгэхөөр хэзээшье бэлэн байхынь тула манай Эхэ ороной өөрыгөө хамгаалха хүсые бүхэжүүлхэ байха» — гэжэ КПСС-эй XXIII съездын резолюци соо тэмдэглэгдэнэ.

Совет арад эб найрамдалые нарин хёрхоор хамгаалан байжа, мүнөө агуухэ зохёон байгуулхы ажал бүтээжэ байна. Хүдэлмэришэн, таряашан болон бүхы ажалшадай һанал зориг, хүсэ шадал шэнэ табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлэгдэнэ. Энэ табан жэлэй гол зорилгонь манай Эхэ ороной экономическа болон бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые улам шангадхаха гэһэн юм.

Табан жэлэй түсэбые саг соонь дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэхэтэеэ хамта совет арадай амгалан тэниглэн байдалые батаар хангаха гээшэ мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилго мүн. Эгээл иимэһээ КПСС-эй XXIII дугаар съезд болбол совет хүсэнүүдые, илангаяа залуушуулые, партиин хэрэгтэ үнэн сэхээр, Эхэ ороноо хамгаалхаар хэзээшье бэлэн байхаар, интернационализмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ шухала гэжэ зорилго табиһан байна.

Мүнөөдэр, Эсэгэ ороноо хамгаалха Агуухэ дайнай эхилһэн үдэр, социалис Буряад ороной ажалшад бүхы совет арадтаяа хамта аха дүү, эхэ эсэгэнэрэйнгээ баатар хэрэгые хүндэлжэ, суурхажа байна. Баглаа сэсэг барижа, шахаа тангариг үргэжэ, тэдэнэр Эхэ ороноо хамгаалан, ами бэеэ үгэһэн баатарнуудай хүшөөдэ ошожо малгайгаа абана.

Дайнай хойшолонгууд мартагдаагүй. Үнгэрһэн ушар дахин бү тохёолдог лэ! Амгалан табан жэлнай амжалтатайгаар дүүргэгдэг, арад зоноймнай байдал һайжараг, дайн һүнэг, эб найрамдал мандаг лэ!

Л. И. Брежнев Ли Дю Ентэй уулзаба

Июниин 20-до КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев КНДР-эй правительственнэ экономическа делегациин толгойлогшо, Корейн Ажалай партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КНДР-эй Министрнүүдэй Кабинедэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ли Дю Ентэй уулзаа.

Хани ёһоной, үнэн харилсаанай оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр талые һонирхуулдаг асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэн хэлсээ.

Совет-корейн харилсаа холбоон

МОСКВА, июниин 20 (ТАСС). СССР КНДР хоёрой хоорондын экономическа, техническэ харилсаа холбоон тухай, хоёр ороной хоорондо 1967—1970 онуудта эд товарнуудые харилсан абалсаха тухай хэлсээнүүд мүнөөдэр Кремль соо баталагдаа, мүн загаһа барилгын талаар совет-корейн харилсаа холбоон тухай протоколдо гар табигдаа.

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 147 (11133) | 1966 оной июниин 22, среда | Сэн 2 мүнгэн

БАЯРТА МЭДЭЭСЭЛ

ТҮРҮҮШҮҮЛ ЭЛИДХЭНЭ

ХОРИ. Шэнэ табан жэлэй эхиндэ эрхим амжалтатайгаар ажаллаха гэжэ оролдожо байһан Хориин аймагай совхозуудай хүдэлмэришэд түрүүшын илалта туйлаба. Июниин 19-дэ гүрэндэ 35.725 центнер һүн тушаагдажа, хахад жэлэй түсэб бэелүүлэгдэбэ. Тиигэжэ бүхы аймагаараа гүрэндэ мал ажалай продуитнуудые тушааха даабаряа дүүргэбэ.

Хахад жэлэй түсэбөөр 4600 центнер мяхан тушаагдаха байбал, тэрэнээ 10400 центнертэ хүргөө. Үндэгэ худалдалгаар жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнхэй.

Хүрбын, Үдын совхозуудай коллективүүд мал ажалай продуктнуудые тушааха түсэбөө бүри үни дүүргэһэн.

Мүнөө үедэ ажахынууд түсэбһөө гадуур һү тушаажа байна. Июнь һарын дүүрэтэр аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэришэд бэлэдхэлэй пунктда 3 мянга гаран центнер һү оруулхаар хараална.

В. ГУМПЫЛОВ, КПСС-эй Хориин райкомой секретарь.

„САГААН АЛТАЯ“ СЭБЗЭРЭЭР АБАЯЛ!

ХАЙШЫН ХАНХИНААН

Хориин аймагай «Первомайский» совхозой түб һуурин болохо Эдэрмэг тосхон эдэ үдэрнүүдтэ сүлөөгүй байдалай аминда абтанги. Олон мянган тоотой хониин һүрэгэйнь эгээл ехэ олзоёо үгэхэ саг хүрэжэ ерээ. Тосхоноорхин хүгшэн залуугүй энэ харюусалгата халуун ажалда хабаадана.

Нооһо хайшалха газарта хүн зон олон, электро-хайшануудай таһалгаряагүй ханхинаан, хонидой маараалдаан эндэ замханагүй. Пунктда 34 электро-хайша тодхогдожо, тосхоной бэрхэ бэрхэ хайшашад хүдэлжэ эхилээ. Хоёр үдэрэй туршада 742 толгой хонид «үбэлэйнгөө нэхыһээ мултарба». Хонидой нооһон хөөрэнхэй, толгой бүриһөөнь 2,5—2,8 килограмм нооһон хайшалагдана.

Залуу хайшашан Дулмажаб Дашидылыкова эндэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябанхай. Тэрэ оренбургын арга хэрэглэжэ, үдэртөө 49 хониин хүрэтэр хайшална. Мүн Жамбал Тудупов эршэтэ ажалаараа бэшэнһээ шалгарна.

Һаяын эдэ үдэрнүүдтэ «сагаан алтанай» түрүүшын ашаан нооһо угаадаг фабрикада ябуулагдахань.

М. БАТОИН.

ТОМОДХОГДОҺОН ПУНКТ ҺАЙН

Хониной нооһон — колхозоймнай ехэ баялиг. Тиимэһээ хони хайшалалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ колхозой правлени, партком ехэ анхарал хандуулна.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада бүхы хонидоо нэгэ томо пунктда хиргадаг болонхойбди. Мүнөө жэлдэшье 11 мянган хонид нэгэ газарта хайшалагдаха. Иимэ томо пунктда ажал эмхидхэхэдэ, нооһо шанараарнь, класс классаар илгахада зохид. Мүн нооһо бүридхэлдэ абахада һайн.

Колхознай хонидоо хайшалжа захалһаар гурба-дүрбэ хонобо. Энэ үедэ хоёр отарын хонид «үбэлэй нэхыһээ мултарба». Түрүүшын нооһон гүрэндэ худалдагдахаар ябталагдажа байнхай.

Пунктда бухыдөө 40 электрохайша тодхогдонхой. Мүнөө дээрээ 30-иинь хүдэлгэгдэнэ. Хайшалагшадай дунда шадабаритай бэрхэшүүл олон. Мүн түрүүшынхеэ табигдаһан залуушуулшье бии.

Пунктые даагша механизатор Чойжон Будаев ажалаа оролдосотойгоор эмхидхэнэ. Хайшалагдаһан нооһон хони хонёор амяарлан шэгнэгдэжэ, бүридхэлдэ абтана. Тусхай мэргэжэлтэй Роза Мадаганова нооһоёо шанараарнь илгана.

Хайшашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн табан үдэр бүри согсологдожо байхаар хараалагдана. Мүрысөөндэ эрхимлэгшэдтэ шагнал барюулагдаха. Эрхимүүдтэ — 10 түхэриг, хоёрдохи һуури эзэлэгшэдтэ — 8, гурбадахи һуурида гараашадта — 6 түхэриг үгтэхөөр тогтоогдонхой.

Хони һайн шанартайгаар хайшалалгада ехэ анхарал табигдана. Эндэ арадай хинагшадай пост байгуулагдаа. Коммунист Ханда Кишектуева, Зина Бальжинимаева гэгшэд нооһоной тоо наринаар бүридхэнэ. Веттехник Роза Лодойбалова арадай хинагшадай пост даажа байха үедөө, муу шанартайгаар ажалладаг хүнүүдтэ хэмжээ абаха, һайн шанартай нооһо гүрэндөө тушаахаар зориглонхой. Түрүүшын үдэрнүүдтэ хони хайшалхадаа арһыень гэмтээдэг, нооһо дабхар хиргадаг баримтануудтай тэмсэжэ захалаа.

Үглөөнэй 6 часһаа үдэшын харанхы болотор хайшануудай таршаганаан орой замханагүй. Хайшалагшадта халуун эдеэн бэлдэгдэнэ.

Р. БИМБАЕВ, колхозой гэшүүн.

Зунай сагта һү ехээр һаахын түлөө Бэшүүрэй совхозой Мухар-Шэбэрэй фермын һаалишад оролдоно. Фермын һаалишан Таисья Воробьева социалис мүрысөөндэ түрүү ябалсана. Тэрэ һү һаалгаар хахад жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ.

Т. ГАРМАЕВАЙ фото.

НААРТАЙХАН БОРОО

Июниин 20-ной үдэһөө хойшо 21-нэй һүни бүхы республика дотор бороо ороо гэжэ авиаметстанциин синоптик манай корреспондентдэ мэдээсэбэ. Мухаршэбэртэ 13 миллиметр, Зэдэдэ 12 миллиметр шиг унажа, тэндэхи таряашад ехэ баяртай. Баунтын, Яруунын аймагуудһаа бэшэ, республикын бүхы бусад аймагуудта 4—6 миллиметр хэмжээнэй бороо ороо.

Мэргэжэлтэдэй бодомжоор, энэ бороо ехэ аша туһатай байха, орооһо таряан, пропашной ургамалнуудай гараса һайжарха гэжэ сэгнэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, бороо гол түлэб һүниндөө орожо, бүрин газарта шэнгэһэн байна бшуу.

НАБШАҺАН ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭГДЭНЭ

Үбэлдөө, хабартаа сэл ногоохон набша намаа хони хурьгадта, тугал түнуудта хаяжа үгөө һаатнай, мэнгүйгөөр эдижэрхихэ. Юрэдөө манай малай бэедэ ехэл хэрэгтэй тэжээл гэжэ манай ажалшад ойлгог болонхой. Тиимэһээ колхозой жэл бүри хуһа, уляаһанай набша бэлэдхэжэ абадаг заншалтай. Ноёдондо 2580 центнер набша намаа суглуулһан байбал, мүнөө жэлээ 6 мянган центнертэ хүргэхэ хүсэлтэйбди. Набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэб даабари артелиин отделенидэ хүргэгдэнхэй.

Ахалиигай, Елекскэ отделенинүүд хүдэлмэри эхилһээр 4—5 хонобо. Эндэ түрүүшын хэдэн зуун центнер набша намаан хухалагдажа, трактор, автомашинада ашаалагдажа, отара, гүүртэнүүдэй үбэлэй байрын үһэ дээрэ, һургаагта үлгэгдэжэ хатаагдана. Эдэ үдэрнүүдтэ артелиин бусад отделенинүүдтэ набша намаа суглуулжа захалаа.

Нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ ябагшадай ажалай түлөөһэн суглуулһан набша намаагайнь зэргээр тогтоогдоно. Центнер ногоон набша намаа бэлэдхэһэнэй түлөө 40 мүнгэн тэдэнэртэ түлэгдэнэ.

Набшаһата тэжээл ехээр бэлдэжэ абабал, үбэлдөө хонидто эдюулэлсэжэ байхада һайн байдаг. Тиимэһээ манай колхозойхид энээндэ ехэ анхарал хандуулна. Набшаһата тэжээл бэлдэжэ абаха хүдэлмэридэ һургуулиин һурагшад эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Мүнөө жэлдэ тэдэнэр олоороо гаранхай. Мүн отара, гүүртэнүүдэй малшад хабаададаг. Наһажаал болоһон үбгэд, хүгшэдшье өөһэдынгөө һайн дураар ажаллажа байдаг.

Энэ хүдэлмэриин хажуугаар үбһэ хуряалгада бэлэдхэл үнгэргэгдэжэ байна. Хуряалгын зэр зэмсэгүүд бэлэн болгогдонхой. Тиигэжэ энэ жэлдэ ниитынгээ малда хүсэд хүрэхөөр үбһэ, набшаһата тэжээл бэлдэжэ абахабди.

И. ПОПОВ, «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

Түнхэн.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. Т. ПЕСТЕРЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын загаһанай промышленностиие хүгжөөлгэдэ габьяа байһанайнь түлөө, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Кабанын загаһанай заводой директор нүхэр **Пестерев** Иван Тихоновичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной июниин 21.

Одесскэ область. Үрэһэ бэлдэлгын «Дачная» гэжэ ажахын механизаторнууд (Бүхэсоюзна селекционно-генетическэ институт) шэнэ ургаса хуряалгада жэгдэрэн оробо. Мүнөө амяарлан хадалга түлэг дундаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: намарай ешмээние хуряалга.

ТАСС-ай фотохронико.

ХАНИ БАРИСААТА ФРАНЦИИН ПРЕЗИДЕНТДЭ ХАЛУУН АМАРШАЛГА

Генерал Шарль де Голль Москва ерэбэ

Франциин Республикын Президент генерал Шарль де Голлие Москва хото июниин 20-до ехэ баяртайгаар, хани ёһоор угтаба. Генерал де Голль СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээ.

...Франциин Республикын, Совет Социалис Республикануудай Союзай тугууд Внуковска аэродромой флагштогууд дээрэ хиидхэгдэбэ. «Франциин Республикын Президент де Голль, морилжо хайрлыт!» гэһэн лозунг яларан харагдана.

Аэропортын байшангай үбэртэ гурбан янзын сэрэгүүдэй хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа. Ниислэл хотын ажалшадай хэдэн зуугаад түлөөлэгшэнэр хүндэтэ айлшание угтахаяа ерэбэ.

Хоёрдохи Внуковта СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. Холов болон бусад тушаалтад ерээ.

Үдэрэй 4 час болохо ойртоод байба. Реактивна истребительнүүдээр үдэшэгдэһэн Франциин «Каравелла» гэжэ агаарай онгосо Москвагай сэнхир номин огторгойдо үзэгдөө. Аалидан бууһан дары аэропорт тээшэ шэглэн дабхиба. Самолёдой гэшхүүрэй табсан дээрэ хани барисаата гүрэнэй толгойлогшо харагдаба. Генерал Шарль де Голлие, тэрэнэй һамгые, Франциин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Морис Кув де Мюрвилие, Франциһаа ерэһэн бусад айлшадые Совет ороной хүтэлбэрилэгшэд хани ёһоор угтаа. Айлшад тээшэ хэдэн үхибүүд гүйлдэжэ ошоод, баглаа сэсэгүүдые барюулба.

Уулзалгын ёһолол эхилбэ. Рапортын үгэнүүд дуулдана. Франциин, СССР-эй гүрэнэй гимннүүд дуулагдан ханхинана. Артиллериин 21 буудалгаар нэциинуудай салют мэндэ хүргэгдэн задалба.

Генерал Шарль де Голль, Н. В. Подгорный жагсаад байһан совет сэрэгүүдэй урдуур ябажа гараа. Франциин Президентые Советскэ Союзай гүрэнэй ажал ябуулагшадтай, СССР-эй лётчигууд-космонавтнар Ю. А. Гагарин, А. А. Леонов гэгшэдтэй танилсуулба. Де Голль СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонортой танилсаба.

Москва хотын ажалшадай түлөөлэгшэдтэ Президентын дүтэлжэ ерэхэдэнь, олон тоото француз, совет тугууд амаршалгын тэмдэг болгон үргэгдөө. Совет-француз хани барисаанай хүндэлэлдэ альга ташалган, уряагай үгэнүүд, «ура» хашхаралдаан удаан үргэлжэлбэ. Хүндэтэ айлшан москвагайхидай гарые барин амаршална.

Маршын иргуу аялга зэдэлээд, хүндэлэлэй харуулай сэрэгүүд дабшаба.

Н. В. Подгорный генерал де Голльдо хандан, амаршалгын үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь Франциин Президент үгэ хэлэбэ.

Аэровокзалай подъездэ автомашинанууд ерээд, түрүүшын нээмэл машинада генерал Шарль де Голль, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин гэгшэд һууба.

Жэрэгэр олон машинанууд зэлэ татан город тээшэ дабшаба. Үйлсэнүүдтэ сугларһан олон мянган зон Франциин Президентые хани халуунаар угтаа.

Генерал Шарль де Голлие Москва хотодо угталга юу харуулбаб гэхэдэ, Франциин Президентын айлшалан ерэһэндэнь совет хүнүүд баяртай байна. Энэ айлшалалга совет, француз арадуудай саашадаа улам ойртолсохо, СССР Франци хоёрой хоорондын харилсаае бэхижүүлхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэг батадхаха һайн алхам болохо байха гэжэ совет хүнүүд тоолоно. (ТАСС).

Шарль де Голль Н. В. Подгорные бараалхаба

Франциин Республикын Президент генерал Шарль де Голль июниин 20-до Кремль ерэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорные бараалхаба.

(ТАСС).

Шарль де Голль А. Н. Косыгинние бараалхаа

МОСКВА, июниин 20. (ТАСС). Франциин Республикын Президент генерал Шарль де Голль мүнөөдэр Кремль ерэжэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинние бараалхаа.

Франциин президентын хүндэлэлдэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Советскэ правительство Франциин Президент генерал Шарль де Голлиин хүндэлэлдэ июниин 20-ной үдэр Кремлиин Ехэ ордон соо обед эмхидхэе.

Франциин Республикын толгойлогшо ба тэрэнэй һамгантай хамта үдэшэжэ ерэлсэһэн хүнүүд, мүн Франциһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Филипп Бодэ, посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд байлсаба.

Совет талаһаа Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Б. Н. Пономарев болон бусад тушаалтад хабаалаа.

Хабарай тарилгын халуун хаһа үнгэржэ, таряалангууд дээрэ тракторнуудай хүнхинэлдөөн замхаба. Эршэтэ хүдэлмэрнин аша харюуда еэл ногоохон хэлхынүүд таряалангууд дээгүүр ербылдэжэ, үндэр баян ургаса үгэхөөр ажалшадай зүрхэ баясуулна.

— Табан жэлэй түрүүшын тарилгые эрхим шанартайгаар үнгэргэхые бүхы хүсэнһөө оролдоо һэмди, — гэжэ Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой агроном Феодосия Бадеева хэлэнэ. — Харагты даа, эрхим һайн эшэнүүд база. Бүхы таряамнай нимэл һайнаар гаража байна. Баян ургаса абахаяа найданхайбди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агроном Феодосия БАДЕЕВА.

М. БАТОИНАЙ, фотоэтюд.

КПСС-эй ЦК-гай май Пленумэй тогтоол хүсэлдэнь хүргэе

ХҮДЭРИИН „ДАЛАЙҺАА“ ЭХИТЭЙ

Хабартаа, зунай эхеэр ургамалай түлэг ургажа, шииг нойто хэрэглэжэ байха үедэ Хяагтын аймагта хура бороон бага ородог, зарим жэлдэ орой гандашадаг байһаниинь олондо мэдээжэ. Тиимэһээ хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса жэл бүри абаха хэрэгтэ уһалуури айхабтар ехэ удха шанартай.

Мелиоративна хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэһэн КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүд эгээл саг соогоо абтаа, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө нүлөөлхэ гэжэ сэхэ халаха хэрэгтэй.

Уһалагдадаг газараа үргэдхэхэ, намаг налхи хатааха талаар аймагай ажахынуудта зарим тэды хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Энэмнай мүнөө үеын зорилгые, КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй эрилтые яашье хангажа шаданагүй.

Колхоз, совхозуудтамнай уһалууриин системэнүүдһээ ундалуулагдадаг 11.101 гектар газар бии. Тэрэнэй 3410 гектарынь таряалан, 5535 гектарынь сабшалан, 1233 га — бэлшээри байха юм.

Энэмнай бага газар бэшэ. Хэрбээ зүбөөр ашаглажа шадаа юм һаа, нилээд ехэ ургаса абахаар. Теэд мүнөө дээрээ уһанайнгаа газар үшөөл һайнаар хэрэглэжэ шададанагүй. Жэлһээ жэл бүри уһалагдамаар таряалангай аяар 20—35 процентнь ундалуулагдангүй үлэшэнэ. Тиигэжэ хэды ехэ арга боломжонууд алдагдана гээшэб.

Урдань Хүдэри голой уһанай дутамаг дээрэһээ «Родина», «Дружба» колхозойхид ядахадаа тарилгын урда тээшье газараа хүсэд шииг абхуулжа бирадаггүй бэлэй. Энээниие хараада абажа, Хүдэри гол дээрэ, уһалагдадаг газартаа дүтэхэнэ, томо нуур-сөөрэм тогтоохо гэжэ хэлсэгдээд, 1961 ондо тэрэнэй барилга захалаа һэн. Барилгань бүхыдөө 240 мянган түхэригэй болоо.

Хоёр жэлһээ үлүүхэн саг соо Хүдэриин сөөрэм — «далай» тогтоогдожо, 1963 ондо ашаглалгада ороо. Тэрэнэй хэмжээнь 84 гектар боложо, уһаниинь 2 миллион кубометртэ хүрэбэ.

Энэ сөөрэмэй аша туһань айхабтар ехэ. Сөөрэмэй уһаар 1521 гектар таряалан, 1620 га сабшалан гансахан хабартаа бэшэ, мүн ургамалай ургажа байха үедэ 2—3 дахин шииггүүлхэ аргатай болонхой.

Сөөрэмэй аша үрыень ургасын зарим тэды дээшэлһээрнь харуулмаар. Хүдэриин сөөрэмэй тогтоогдоогүй байхада «Дружба» колхоздо кукурузын га бүриһөө дунда зэргээр 85 центнер набша намаа хуряагдадаг байбал, мүнөө ургасая һүүлэй жэлнүүдтэ хоёр дахин дээшэлүүлээ. Мүн сабшалангай ургаса ехэ болоо. Имэрхүү байдал «Родина» колхоздо үзэгдэнэ. Энэ колхоздо шэниисэ һайнаар уһалагдадаг боложо байнхай. Сөөрэмэй бүтээгдэхэһээ урда жэлдэ энэ гектарай 13,4 центнер шэниисэ хуряагдадаг байбал, 1964 ондо — 20 центнер, ган гасууртай 1965 ондо — 14,7 центнер абтаһан байха юм.

Байгша ондо Хүдэриин сөөрэмэй уһан бүри ехэ боложо, тойроод байһан газараа хүсэд ундалуулха аргатай бологдоо.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэриие хүсэлдэнь хүргэхэ зорилгоор уһалууриин газар үргэдхэхэ, уһалалгын шанар һайжаруулха талаар түсэб, хэмжээ ябуулганууд хараалагдажа, бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ захалагданхай. Мүнөө үедэ Шара голой уһалууриин системые шэнэдхэн һайжаруулжа, доро газарһаа уһа бүлэжэ гаргаад, 250 гектар таряалан ундалуулха системэ бүтээгдэжэ байна.

«Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй аймагай отделениин хүсөөр Хяагтын совхозой Мөөрөөшэ нютагта намаг газар хатаагдажа, тэрэниие ашаглалгада оруулха хүдэлмэри ябуулагдана. Хүдэриин совхоздо Холотын намаг хатааха хүдэлмэри энэ жэлдэ эхилэгдэхээр хараалагдана.

Эдэ бүгэдэ саашадаа хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлгэдэ һайнаар нүлөөлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Гэхэтэй хамта ургамалай ургажа байха үедэ уһалха гээшэ бэрхэтэй, ажал ехэтэй хүдэлмэри байһаниинь элитэ. Үнгэрэгшэ намартаа «Дружба» колхоздо манай уһалууриин системэнүүдэй управлениин хүдэлмэришэдэй хүсөөр 150 гектар таряалангай газар жэгдэлжэ, уһа сүршэдэг машина хүдэлгэхэ ханаабуудые татажа захалаа һэмди. Тэндэ хүдэлгэгдэхэ ДДА-100м түхэлэй машина бии. Имэ машина манай эндэ түрүүшынхеэ хэрэглэгдэжэ, саахарай свёкло, кукуруза уһалагдахань. Мүнөө энэ уһалалгада хэрэгтэй бүхы юумэн бэлдэгдэжэ дүүрэхөө байнхай.

Тиигэбэшье энэ ехэ хүдэлмэридэ дутагдалнууд, алдуу эндүү яһала ушардаг. Тэрэнэй зарим нэгэн тухай дурдахаар байна.

Нэгэдэхеэр, зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй ажалаа эмхидхэжэ шадаагүй дээрэһээ гү, али газар уһалалгые тоогоогүй ушарһаа жэл бүри нилээд ехэ таряалан, сабшалан, бэлшээри хүсэд уһалагдангүй үлэнэ. Жэшээнь, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Шара голой уһалууриин системын бүтээгдэхэдэ 497 га таряалан, 482 га сабшалан ундалуулха аргагай бологдоһон юм.

Энэмнай Сүхэ голой эрье шадарай үрэжэлтэй һайн газар байха. Зүгөөр эндэхи сабшалан уһалагдажа, жэлһээ жэлдэ баян ургаса абтана. Тиин гэһээ эндэхи таряалан уһалагдангүй һалана. Мүнөө жэлдэшье, парти, правительствын энэ шухала хэрэгтэ анхарал ехээр табижа байхада баһал хуушан алдуугаа колхозой хүтэлбэрилэгшэд дабтаһаар. 497 гектар таряалангайнь оройдоо 270 гектарынь уһалагдаа. Бэшэ 227 гектартань уһалагдангүйгөөр таригдаба. Яахадаа уһалагүйбта гэжэ асууд хада, колхозой хүтэлбэрилэгшэд элдэб шалтагаан бэдэрдэг, газарнай шииг ехэтэй гэхэшье байха. Зарим хотогор газарынь тиимэшье байг лэ даа. Бүхыдөө шииг ехэтэй гэхын аргагүй, ганса нэгэн тиимэ хотогор газар урдаа барижа, таряалангаа халхыдэнь ундалуулангүй орхихо гээшэ гон буруу. Уһалха хэрэгтэй.

Хүдэриин совхоздо иимэ шалтаг бариха ямаршье баримта байхагүй. Теэд эндэхи 523 гектар таряалангай аяар 281 гектарынь уһалагдангүй таригдаба. Уһалха заабол хэрэгтэй байһан.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха, уһалагдадаг газараа үргэдхэхэ гэжэ оролдохынгоо хажуугаар тэрэнээ хүсэдөөр ашаглаха тон шухала. Имэ эрилтэ КПСС-эй ЦК-гай майн Пленум хүдөөгэй ажалшадай үмэнэ табина.

Газар уһалагшадай ажал хүнгэдхэхэ, тэрээндэ техникэ хэрэглэдэг болохо гээшэ ехэ удха шанартай. Таряалангаа бураздаа татажа уһалха, уһа сасадаг машинануудые олоор хэрэглэдэг болохо — манай зорилго.

И. АНУФРИЕВ,
Хяагтын уһалууриин системэнүүдэй управлениин агроном.

ПОЛИТГЭГЭЭРЭЛЭЙ ҺУРАЛСАЛ

ЗАРИМ ДҮНГҮҮД, ҺАНАМЖАНУУД

Партийна гэгээрэлэй һуралсалай жэл дүүрэбэ. Бүхы һургуулинуудта болон семинарнуудта дүнгүүдэй хэшээлнүүд үнгэргэгдэбэ. Олонхи партийна организацинуудта һуралсалай жэл һайнаар дүүрээ гэжэ түрүүшын дүнгүүд харуулба. Коммунистнуудшье, партийнабэшэ хүнүүдшье политическэ эрдэмээ дээшэлүүлгэдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ харюусалгатайгаар хандаа.

Аймаг доторнай 61 эхин политһургуули, 12 теоретическэ семинар, 8 кружогууд болон аймагай партийна ажахын эдэбхитэдэй һургуули хүдэлмэрилһэн байна.

Марксизм-ленинизмын теори болон Советскэ Союзай Коммунис партиин түүхые шудалха хэрэг үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ үндэһөөрөө хубилгагдаһан байгаа. Бидэнэр шэнэ программаар түрүүшын жэл үнгэргэбэбди. Тиин ямар байбаб, ямар ажаглалта хэлэмээр бэ?

Шэнэ программа хадаа һурагшадай эрдэм бэлэдхэлые хүсэд хараадаа абажа зохёогдоһон байгаа. Тиимэһээ программын материалнууд ядамаргүйгөөр үзэгдөө, шудалагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Манай аймагта партийна гэгээрэл бусадайхида орходоо онсо илгаатайшье болоо. Жэшээлхэдэ, пропагандистнуудай үсөөн дээрэһээ, мүн түсхай литературын хоморһоо марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулинууд ганса КПСС-эй түүхэ үзөө, хоёр һургуулинь (Удын совхоздо, милициин таһагта) политэкономи үзэжэ гараа.

6 теоретическэ семинарнууд КПСС-эй түүхын зарим шухала асуудалнуудые үзөө, хоёр семинарнууд — политэкономиин зарим асуудалнуудые, дүрбэниинь — философиин асуудалнуудые үзөө.

Энэ жэлэй политическэ һуралсалда ехэнхидээ эхин шатын политһургуулинууд эмхидхэгдэһэн байгаа. Эдэ һургуулинуудта 832 хүн һуралсаа.

Политһургуулиин программа һонирхолтойгоор табигданхай байба. Тиихэдэ хүнгэн программа гэжэ огтошье халэшэгүй. Эндэһээ зарим политһургуулинууд «Дэлхэйн политическэ карта» ба «Экономико» гэһэн бүлэгүүдые үзөөгүй, зариманиинь политическэ эрдэмэй үндэһэ һууриин зарим бүлэгые үзэнгүй гараа. Мүн программын материалые заагдаһан соонь үзэжэ шадагдаагүй байна. Юундэб гэхэдэ, энэ программые оройдоол 64 час соо гараха гээшэ хэсүү. Нүгөө талаһаа, шагнагшадта һуралсалай ном дэбтэр хүртөөгүй. Жэшээлхэдэ, В. И. Ленинэй хуряангы намтар тухай ном ганса пропагандистнуудта байгаа бшуу.

Олонхи пропагандистнууд хэшээлнүүдээ һонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор үнгэргэхэеэ оролдоо юм. Тэдэнэр ехэ шадамараар географическа картануудые, альбомуудые ба номуудые хэрэглэдэг байгаа. Мүн уран һайханай, документальна болон һуралсалай фильмүүд, диафильмүүд, грампластинканууд үргэнөөр хэрэглэгдээ.

Анаагай совхозой гурбадахи, табадахи отделенинүүдтэ, Үдын совхозой дүрбэдэхи Дээдэ-Тальцын совхозой гурбадахи отделенинүүдтэ, Хүрбын леспромхозой модо урадхуулдаг участогто ба ОРС-до, Хориин хэлхеэ холбоондо ба бусад совхозуудта, эмхи зургаануудта эмхидхэгдэһэн эхин политһургуулинуудай хэшээлнүүд илангаяа һонирхолтойгоор, эдэбхитэйгээр үнгэргэгдэдэг байгаа. Гэбэл эдэнэй партийна эхин организацинуудай секретарьнар, пропагандистнууд коммунистнуудай, партийна бэшэ хүнүүдэй политическэ һуралсалда харюусалгатайгаар хандаа. Хэшээлнүүдээ гүнзэгы удха шанартайгаар, һонирхолтойгоор пропагандист Цыдып Бадмаевич Данзанов (Үдын совхозой 4-дэхи отделени) үнгэргэдэг байгаа. Гэбэл нүхэр Данзанов хэшээлнүүдээрээ коммунистнуудһаа гадна отделениингээ эдэбхитэдые һонирхуулжа шадаа.

Пропагандистын хөөрөөнһөө тэдэнэр дали урганги, сэдьхэл хананги бусадаг һэн. Нүхэр Данзанов хэшээлнүүд дээрээ өөрынгөө үгөөр орёо юумэнүүд тухай һонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор хөөрэхэдөө баримтануудаа совхозойнгоо, Эхэ оронойнгоо ажабайдалһаа тодорхой жэшээнүүдээр баталдаг гуримтай. Тэрэнэй хэшээлнүүд дээрэ үзэгдэһэн темын асуудалнуудаар хөөрэлдөөн дэлгэржэ, шагнагшад өөрынгөө һанаа бодолнуудаа эдэбхитэйгээр хубаарилсадаг бэлэй.

Анаагай совхозой гурбадахи отделениин пропагандист Гончик Банааргашеевич Гомбоев хэшээлнүүдээ буряад хэлэн дээрэ һонирхолтойгоор үнгэргэдэг байгаа. Нүхэр Гомбоев хэшээлнүүдтээ уран зохёол, альбомуудые шадамараар хэрэглэдэг байба. Эндэ жэшээ болгон нэгэ хэшээлыень хаража үзэе.

Анаагай совхозой гурбадахи отделенидэ совхозой бүхы пропагандистнууд нүхэр Гомбоевой хэшээлдэ суглараа һэн. Хэшээлэй тема: «Ленин Сибириин сүлэлгэдэ». Бэлэн темэ бэшэ. Эндэ пропагандист зураглан харуулһан зүйлнүүдые шадамараар хэрэглэдэгээ харуулжа үгөө һэн. Гэбэл Ленинэй Шушенскэдэ ажаһууһан гэрые, Ленинэй таряашадтай хөөрэлдэһэн тухай, Крупскаягай ерэһэниие харуулһан зурагуудые, Минскдэ РСДРП-гэй нэгэдэхи съездын үнгэрһэн гэрхэнэй зурагые харуулжа, темынгээ удхые гүнзэгыгөөр тайлбарилаа.

Хэшээлнүүдые һонирхолтой, ойлгосотой болгохын тулада пропагандистнууд техническэ хэрэгсэлэй зүйлнүүдые хэрэглэлсэдэг байба. Жэшээнь, аймагай гүйсэдкомой партийна организациин дэргэдэхи эхин шатын политһургуулиин пропагандист Г. Б. Будаев шэнэ гемээ хөөрэжэ угаһанай һүүлээр кино харуулһан байна. Мүн бэшэ бэшэ партийна организацинуудай пропагандистнууд энэ жэшээгээр техническэ хэрэгсэлэй зүйлнүүдые хэшээлдээ хэрэглэлсэдэг болоһон байна.

КПСС-эй райкомой политическэ гэгээрэлэй дэргэдэхи методическа кабинет һуралсалай жэл соо хэшээлнүүдые һонирхолтойгоор үнгэргэхын тула шэнэ методико бэдэрэлгын талаар оролдолго гаргаа юм. Тиин һуралсалай жэлэй үедэ табан нээмэл хэшээл үнгэргэгдөө.

Түрүүшын нээмэл хэшээлнүүдые үнгэргэһэмнай пропагандистнууд тэрэ дороонь һайшааһан байна.

Нээмэл хэшээлнүүдһээ гадна пропагандистнуудай семинарнууд аймагай түбтэшье, нютаг нютагташье үнгэргэгдөө. Имэ семинарнуудые пропагандистнуудай ёһотой һургуули болгохые оролдогдоһон байна. Ээлжээтэ темэнүүдээр теоретическэ лекцинүүдһээ гадна В. И. Ленинэй зохёолнуудаар хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг байгаа. Семинарнууд дээрэ дүй дүршэл тухайдаа ехэ хөөрэлдөөн болодог, тиимэһээ эдэнь һайшаагдаһан байна. Нэгэ хэшээлые магнитофондо бэшэжэ абаад, лентыень шагнаа һэмди.

КПСС-эй райкомой, парткомуудай зүгһөө хиналта һайнаар табигдаһан байна. Аймагай партийна эдэбхитэд партийна һуралсалай хэшээлнүүдтэ һуулгаха, шалгахаяа хоёр дахин хүдөө гараа. Энээнһээ гадна КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэд партийна организацинуудай хэшээлнүүдтэ саг үргэлжэ һуулгадаг байба. Һуралсал тухай асуудалнууд парткомууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ, КПСС-эй райкомой бюро дээрэ энэ асуудал хоёр дахин хаража үзэгдөө.

Эдэ бүхы хэмжээнүүд ашатай, туһатай байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье партийна һуралсалда дутагдалнууд ушардаг байгаа. Харин хоёр эхин политһургуулинууд һуралсалайнгаа түсэбые дүүргэжэ шадаагүй. Үшөө ондоошье дутагдалнууд тохёолдодог байба. Зарим һургуулинуудай хэшээлнүүдтэ хүнүүд үсөөнөөр ерэдэг һэн.

Пропагандистнуудта методическа туһаламжа хүсэдөөр үшөө хүргэгдэжэ шадагдаагүй бэзэ даа. Нэгэ үдэрэй семинарнууд пропагандистнуудта хүсэд һайн туһаламжа боложо шадаагүй гэжэ һанагдана.

Шэнэ программаар һуралсалай номууд үсөөн, тиихэдэ харуулан ойлгуулха зүйлнүүд, техническэ хэрэгсэлнүүд үгы шахуу байгаа. В. И. Ленинэй үгэтэй пластинкануудые, ажабайдалыень харуулһан альбомуудые, диафильмүүдые баһа олохын аргагүй.

Партийна-ажахын эдэбхитэдэй аймагай һургуулиин программа дүрбэн жэл соо үзэгдэхөөр хараалагданхай. Энэ жэлэй материалай хахадыншье дүүргэгдээгүй. Юундэб гэхэдэ, хэшээл һара соогоо нэгэнһээ үлүү үнгэргэхын аргагүйень ажабайдал харуулба.

Шэнэ программаар түрүүшын жэлэй һуралсалай дүнгүүдые хаража үзэхэдэ имэ бодолнууд түрэнэ.

З. ЛУБСАНОВА,
КПСС-эй Хориин райкомой полит-гэгээрэлэй кабинедые даагша.

ГУРБАН ХАНИНАР

Эдэ гурбан ханинарай хэнииншье хэн гэшэгүй һонирхон һайшаамаар ажабайдалай намтартай, өөр өөрын бодолтой ба өөрсэ мэргэжэл ажалтай. Зүгөөр зорилгонь нэгэ байха: эршэ зоригтойгоор ажаллажа, арадай ажахы хүгжөөхэ хэрэгтэ туһа нэмэреэ оруулалсаха. Ажалладаг газарайнь тобшохон адрес: ЛВРЗ, вагон бүридхэлгын цех, механигуудай бүлэг.

Яков Ефимович Филаткин — мэдээжэ токарь. Тэрэнэй дүрэ заводой гол аллейн эхиндэ шэмэг болгон табяатай. Наһажаал коммунист Яков Ефимович аяар гушан нэгэн жэл соо ЛВРЗ-дэ ажаллажа байнхай. Һүүлэй жэлнүүдтэ 14 залуушуулые токарь мэргэжэлдээ һургаа. Цехэй хүдэлмэришэн бүхэн Яков Ефимовичые хүндэлдэг. Тэрэ жэшээтэ һайнаар ажаллахаһаа гадна, хани нүхэдтөө энэрхы сэдьхэлээр хандажа, хэрэгтэй сагта туһалхые арсадаггүй байха, тиимэһээ нүхэдтөө хүндэтэй болонхой.

Слесарьнууд Павел Павлович Никулин, Клим Сергеевич Давыдов, Яков Ефимович гурбаниие станогой дэргэдэ сугларжа, ажал хэжэ, хөөрэлдэжэ байхыень хаража болохо. Эдэ гурбан үни сагһаа хани халуунаар нүхэсэжэ, уралан нарижуулгын нилээд олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээд, хэдэ мянган түхэригэй нөөсэ гүрэндөө бэлэг болгон баринхай.

Механигуудай бүлэгэй ажалда хурдан бодол, бэлиг шадабари болон баян дүй дүршэл хэрэгтэй. Имэ үндэр шэнжэнүүд дурсагдаһан гурбан нүхэдтэ яһала элбэг бии байха. Тэдэнэй ухаамгай һонор, бүтээсэ ехэтэй ажалай ашаар олон станогууд тордиһогүйгөөр хүдэлжэ, вагон бүридхэлгын цех һарынгаа түсэбые дүүргэнэ. Түргөөр, шанар һайнтайгаар заһабарилгын хүдэлмэри ябуулха, станок бүхэниие зогсолтогүйгөөр хүдэлгэхэ гэһэн уялгые гурбан хани слесарьнууд эршэмтэй бэрхээр шиидхэнэ.

А. ХАРАЕВ.

ҺАЙШААМААР

Зэдын аймагай Доодо-Ториин соёлой байшангайхид һайндэрнүүдтэ, һони һонин наада зугаа эмхидхэжэ, сугларагшадайнгаа һанал сэдьхэлые баяраар шэмэглэдэг байна. Тэрээндэ хүүгэдэй саад, эхэнэрнүүдэй совет, соёлой байшангай совет хабаадалсана.

Жэшээнь, Хүүгэдые хамгаалгын уласхоорондын үдэртэ түс тосхоной хүүгэдэй саадай бишыхан артистнар һонирхолтой концерт харуулжа, ехээр һайшаагдаа. Тэдэ эдир артистнар уян хоолойгоороо дуунай ирагуу аялга зэдэлүүлээ. Өөһэдынгөө зол жаргалта бага наһан тухай, өөһэдынгөө эхэнүүд тухай шүлэг уярма һайханаар уншаа. Хатар наадаханьшье хабатай байгаа. Нааданайнгаа хоёрдохи бүлэгтэ «Ренка» гэжэ ёһотой гэгшын хүүгэдэй оперо табяа. Ториинхид имэнүүд һони һонин концерт гансашье эндэ бэшэ, хододоо бодомжотойгоор, олониитые үргэнөөр хабаадуулан эмхидхэдэгээрээ һайшаагдана. Энэнь аймагай бусад тосхоной хидто халагдан абтамаар.

Эндэхи ниитын эмхи зургаанууд, һургуули болон Соёлой байшангай совет хамтынгаа хүсөөр имэ һонин наада, лекци эмхидхэжэ, холын отара, гүүртын малшадта, полиин стануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ харуулха аргатай байна.

В. КЛОЧИХИН.

МҮНӨӨДЭРЭЙ ТАШКЕНТ

Хэлхеэ холбооной почтово отделенинүүд майхангууд соо хүдэлмэрилнэ. Зураг дээрэ: Чимкентскэ үйлсэдэхи хэлхеэ холбооной 91-дэхи почтово отделени.

Узбекистанай ниислэлэй түрүүшын бүлэг эдир багашуул Москва шадар амархаяа ерээ. Тэдэнэр СССР-эй Журналистнуудай союзай Елиндэхи байшан соо байрлуулагданхай. Эндэ хамаг юумэн бултадаа эдир багашуулда һайшаагдана. Аятай зохид байра, уужам ехэ столово, энэ шадарай үзэсхэлэн һайхан байгаали, тунгалаг сэбэр агаар бултанайнь һанаанда таарална. Эдир залуу ташкентынхид библиотекэдэ орожо, ном уншаха, телевизоной дамжуулгануудые хараха, спорт хэхэ, элдэб янзын зугаа-наада эмхидхэхэ аргатай. Тэдэнэр Москвагай музейнүүдтэ һонирхолтой аяншалгануудые хэхэ, үхибүүдтэ зорюулжа ном бэшэдэг уран зохёолшодтой, хүүгэдэй театрнуудай артистнуудтай уулзаха байна. Зунай туршада соо эндэ Ташкентын 120 гаран багашуул амарха юм. Зураг дээрэ: Рахим Эгамназаров, Фирюза Мирэмухамедова шатар наадажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Таджигай ССР-эй колхозуудай тэжээл бэлэдхэдэг бригаданууд силос даража эхилээ. Ждановай нэрэмжэтэ колхоз уһалагдадаггүй газарта таригдаһан наран сэсэгые Яванска район дотор хамагһаа түрүүн эхилһэн байна. Малаа сэдхэлэн тэргэмээр үбэлжүүлхэ хэрэгтэ механизаторнууд, малшад зунай эхинһээ бэлэдхэжэ ороо. Зураг дээрэ: наран сэсэг хуряалга.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮНЭР ЭЛДИН БҮЛЭ

Эхэ хүн үхи хүүгэдээ эрхим хүн болгохо гэжэ оролдодог, тэдэнэйнгээ һайн һайханаар ябахадань хэнһээшье үлүү ехээр баярладаг ха юм даа.

Мүнөө далан юһэтэй Цэмжэд Найданова Арьбажал тосхондо ажаһуудаг юм. Тэрэ хүгшэнэйхиһөө үдэр бүри үхи хүүгэд таһардаггүй, заримдаа буурал эжые хэдэн нарайхан хүүгэдэй ээжэлжэ байгаад тэбэрижэ, таалажа байхыень харахат. Ямар нэгэн ехэ һайндэрэй үедэ Цэмжэд хүгшэнэйдэ дүшөөд, табяад хүнүүд суглараад, «эжы, эжы, хүгшэн эжы» гэжэ байгаад бултадаа ехэ багагүй хүндэтэй дулаахананаар нэрлэжэ байхынь дуулахат.

Цэмжэд хүгшэн мүнөө хүнгэн сарюун зандаа, эхын энэрхы һайхан сэдьхэлээр хүн бүхэниие угтажа, золто байдалаа элдин дэлгэрээр хөөрэжэ байдаг.

— Минниитнай үхибүүд, ашанар, гушанарни бүхы дээрээ дүшөөд болоо юм даа. Совет гүрэнэйнгөө аша хайраар бултадаа элүүр энхэнүүд, эрдэм мэргэжэлтэйнүүд хотоймо айлнууд болоо юм. Юрэдөөл хараха, дуулахадашье, совет эхэ бүхэн тон ехэ зол жаргалтай болонхой гээшэбди даа.

Эгээ ехэ хүбүүниинь — Даша эрдэм мэргэжэлтэй, ажалша бэрхэ хүнүүдэй нэгэн. Тэрэнэй һамган Мэдэгмаа багша, дүрбэн үхибүүтэй айлайхи. Хоёрдохи Цэбэг хүбүүниинь Анаагай совхоздо ахалагша зоотехнигээр ажаллана. Һамганиинь дунда һургуулиин багша, хоёр үхибүүдэй эхэ эсэгэнэр. Гурбадахи хүбүүниинь Гомбо, һамгантаяа хоюулаа эхин һургуулиин багшанууд, гурбан хүүгэдтэй. Дүрбэдэхи Джигмаа басаганиинь бухгалтераар ажалладаг. Нүхэрынь прокурор, тэдэнэй хүбүү бэринь; хоёр басаган, хүрьгэдынь бултадаа багшанууд юм. Табадахи Галя басаганиинь дээдэ һургуулитай. Үбгэниинь инженер, гурбан үхибүүдые хүмүүжүүлнэ. Эдэ бүгэдын эгээл инаг хайратай, хүндэтэй хүниинь Цэмжэд хүгшэн болоно ха юм.

Имэ олон, янза бүриин мэргэжэлтэй хүбүүд, басагадай, ашанарай арба гаран айлай аха заха ашата эхэнь байгаад, үшөө дүтүүр байһан 16 ашаяа, 6 гушаяа халуун альган дээрэ үргэн хүмүүжүүлжэ һууха гээшэ хэды ехэ зол хуби тээшэб!

Цэмжэд хүгшэндэ үндэр наһа наһалжа, үшөө олон аша, гушанадаа таалахыень хүсэебди.

Энэмнай ёһотоороо амгалан сүлөөтэ ороной, совет засагай аша туһаар үдэһэн үнэр элдин бүлэ ха юм даа.

Н. ЦЫНГУЕВ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилһээр 25 жэлдэ

ТЭРЭ ҮЕЫН СУУРЯАН

Брест хэрэмые хамгаалалсагша офицер И. ИВАНОВОЙ хөөрөөнһөө

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭР

Аажамаар унтажа байһан хүнүүд, үхибүүд, эхэнэрнүүд. Түрүүшын бөмбэ. Түрүүшын хэды минута соо хүнүүд нойрмогтоо үшөө юунэйшье боложо байһые ойлгожо ядан бахардаа һэн.

Үглөөнэй һэбшээндэ мэлмэржэ байһан тарянай поли дээгүүр, нойрсожо байһан пионернүүдэй лагерь дээгүүр, фабрика, заводуудай дээгүүр, сэрэгэй складууд, хэрэмүүд дээгүүр, бүхы юумэн дээгүүр, хүгшэн залуугүй хүнүүдэй толгой дээгүүр бомбонуудай таһаржа эхилһэн тэрэ үглөөгүүр...

Европын бүхы орон нютагуудай бог шорой тооһо бэедээ шэнгээһэн, хүн зонойнь хараал абаһан дайсан зүүни зүүн зүг барижа дабшаба. Агаараар, газар дээгүүр хуягта түмэр—оньһото машинанууд-алуурашад зүүн тээшээ тэгүүлнэ.

...Гүрэнэй хилэ дээрэ байһан сэрэгшэд юрынгөөл алба хэжэ байгаа. Брестын хэрэм...

Тиихэдэ хилэ дээрэхи хэрэм-город байһан, һүүлээрнь алдар габьяагаараа дэлхэйдэ суурхаһан Брестын хэрэм. Эндэ би сэрэгэйнгээ алба хэжэ байгааб. Иигэжэ дайнай түрүүшын үдэрые эндэ угтагдаһан байна. Би алдар габьяата Брестын хэрэм хамгаалагшадай нэгэн бэшээб. Зарим сэрэгшэд түрүүшын гал дүлэ угталсаад, дай хэһээр, эсэргүүсэһээр гэдэргээ бусаһан байхабди. Би тэдэнэй нэгэнби. Строевой частиин бэшэ, харин медицинын фельдшер ябаһан хүм. Теэд ямаршье хүнэй буу барижа дайлалдаха саг ерээ. Түрүүшын үдэрнүүдэй ганса нэгэн ушаралнууд тухай хураангыгаар хөөрэхэ һанаатайб.

Брестын хэрэмдэ олон часть бии һэн. Субботодо амгалан еһоор олон офицернүүд табигдажа, город ороһон—иимэ үетэй байба. Бомбодожо эхилхэдээ, тэрээнтээ хамта десантнуудые хаяһан, үндэр гарнүүдэй оройдо автоматнуудые тодхоһон байна.

Каштанай оройдо шагтагалдаад байһан нэгэ немецтэй ушарбаб. Автомат шагтагалһан, пистолёдтой. Гар мухарби. (урда үдэшэнь 11 час 30 минутада хэрэмһээ гаража гэртээ ошоһон хүн, үглөөдэрынь аптекэһээ эм абаха байбаб). Үглөөгүүр бишыхан чемоданиинь һамгандаа барюулаад, зүүн тээшээ ошожо ябаһан машинада һуулгаад, часть руугаа, хэрэм хүдараа зориходоо, энэ бузартай иигэжэ уулзаа һэм. Теэд яахаб. Нохой хамартаа хүрэхэдөө уһаша гадаргал тэмсэлдэхэл еһотой болоно бшуу.

Каштанай узуурта зогсоноб. Мөдоной гэшүүһэ хухалһаар немецдесатник доошоол болоно. Тээ дүтэлхэдэнь өөһөр хаяжа алаад, пистолет-автомат хоёртой болоно, дайлалдажа орөө һэм. Нэгэ һамбаандаа харахадам, кладбищиин газарта (тэндэ дүтэшэг ябаабди) хүнүүд хүдэлхэ янзатай. Хүбүүдтээ хэлэнэм: тэндэ хүн байна бэшэ гү? Адаглаад харахадамнай: хүнүүд. Немецүүдэй тагнуулшад буу нюуһанаа абажа байгаа. Тэдэниие «тоншоод» бүришье олон буутай болоgдобо. Иигэһээр ябатарнай, 10 час багаар мотоциклтай сэрэгшэд гаража ерэбэ. Харамсаараа бууданабди. Гэдэргээ арилба. Удаань хори минутын үнгэрөөгүй байтар танкнууд гаража ерэбэ. Хүнэй буудаһан газарта танк ерэжэ, хэды хэды байрадаа эрьелдээд, саашаа дабшадаг байба.

Нам тээшээ танк сэхэ ерэжэ ябана. Хотогор газарта хэбтэнэб. Яагаад бэ даа телеграфай столбын нүхэн руу түлхигдэжэ ороһон байгааб. Нюргаяа багаар гэмтээд лэ гаралсаалби даа. Иигэ иигэһээр гэдэргээ сухаряа агша һэмди.

Түрүүшын 4—5 хоног соо унтаха үргэһэгүй, эдеэлхэ, уһалха сүлөөгүй, булимтарагша дайсадтай дайлалдажа ябагдаа һэн. Зүүн тээшээ шэглээд ябадаг байгаабди. Барановичи гэдэг городһоо урдуур гэдэргээ сухарнабди. Гомель шадар ерээд ябахадаа, өөһэдынгөө частиие—393-дахи тусгаар артиллерийскэ дивизиноо олоходоо, ямараар баярлагдаа гээшэ һэм. Энээнһээ хойшодоо медицинскэ частьда алба хэжэ, дайгаа Германида дүүргээ һэм. Шархатаа баряа хүн аабзаб даа.

Тон юрын борохон хабтаһатай ном намда бии. Сергей Смирнов, «Брестын хэрэм» гэжэ нэрэтэй. Тэрэ үедэ Брестдэ алба-хэжэ байһан, мүнөө энэ ном соо дурдуулһан олон хүниинь танинаб. Тэдэнэй зариманай ямар нэгэн талантай ушараар амиды гараһанда ехээр баярланаб. Мүнөө эдэнэр баатар габьяагай бодото жэшээ байхаһаа гадна эб найрамдалые сахин хамгаалхын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг юм. Дайсанай түрүүшын харата муухай сохилтые бэе дээрээ даажа абаһан Брест-хэрэм мүнөө эб найрамдалай хэрэм болонхой.

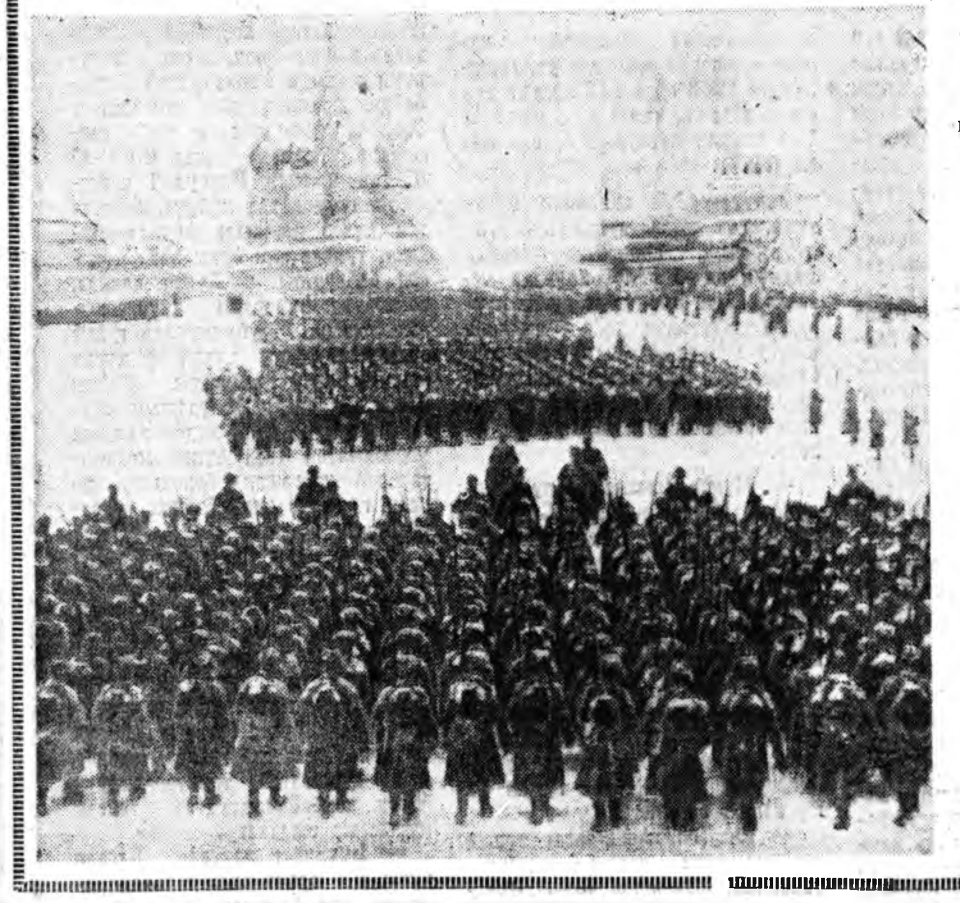

Фашис Германиин харата муухай добтолгодо Эсэгэ ороной Агууехэ дайгаар совет арадай харюусаһан 1941 оной июниин 22-һоо хойшо 25 жэл гүйсэбэ. Илалта туйлаха зам угаа бэрхэтэй хэсүү байгаа һэн. Коммунис партиин хүтэлбэреэр совет хүнүүд хадаа эзэмдэгшэдтэ харюу сохилто үгэхын тулада өөһэдынгөө хүсэ шадалые элсүүлжэ шадаа, баатаршалгын эди шэди гаргаа, дайсантай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсээ. Фашис үй түмэн сэрэгүүд һамна бута сохигдожо, гитлеровскэ Германи дииилдэһэнээ үгэ дуугүйгөөр мэдэрээ. Энэ хадаа бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай илалта болоно. Зураг дээрэ: Москва, 1941 он. Улаан талмай дээрэ парадта хабаадалсаад, сэрэгүүд фронт орохоёо гаража ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

Уласхоорондын түгшүүрилтэй байдалые империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй хурсадуулжа, дайнай гуламтануудые бии болгожо байһан эрхэ байдалда КПСС болбол совет арадай һэргэлэн байдалые саашадаашье дээшэлүүлжэ, социализмын туйлалтануудые СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй найдамтайгаар хамгаалхаар, ямаршье империалис эзэрхэг түримхэйшүүлдэ хүсэтэ харюу үгэхөөр хэзээшье бэлэн байхынь тула манай Эхэ орон өөрыгөө хамгаалха хүсые бүхэжүүлжэ байха.

(КПСС-эй Центральна комитедэй тоосоото элидхэл тушаа КПСС-эй XXIII съездын резолюциһаа)

ЭЛЬБЭ ДЭЭРЭХИ УУЛЗАЛГА

1945 ОНОЙ апрелиин нарата үдэр бэлэй. Доромнай Эльбэ элһэн шара долгёо эбхэрүүлэн шааяна. Иимэл юм байна дайсанай газар дээгүүр урдан гарадаг мүрэн... Бидэнэр үшөө түрэл Волгынгоо эрье дээрэ огторгой өөдэ соробхилһон улаан галай эхин соо тэмсэжэ байхадаа, дайсанай мүрэнүүдэй уһые каскаараа удхан уухабди гэжэ тангаригаа үгөө һэмди. Нангин бодолнай одоо хүсэгдэбэ: хойномнай ехэ бага мүрэнүүд үлөө. Хойномнай Вислэ, Одер үлөө.

Шара уһаяа долгидхоһон Эльбын эрье. Арадамнай буутай дуун үдэр, һүнигүй нэрьенэ. Манай сэрэгүүд фашистнуудые уурхай соонь—Берлиндэ сохижо байна. Би энэ үдэрые хэзээдэшье мартахагүйб. Энэ үдэр бидэнтэй хамта фашис Германитай тэмсэжэ байһан союзник болохо Англиин сэрэгүүдтэй уулзаа һэмди.

— Хелло, рашен!— гэжэ берет үмдэһэн сержант тэмдэгүүдтэй сэрэгшэ гарыемни табихаар бэшэ. Бидэнэр, хоёр агууехэ оронуудай сэрэгшэд, аха дүүдэл хөөрэлдэнэбди. Хөөрэлдэхэшье гэжэ даа: хурганuудаа хайша хайшань ёдолзуулжа, ехэ ехээр дуугаралсан энеэлдэнэбди. Гэбэшье бэе бэеэ хэнһээшье дээрээр ойлголсонобди.

Британиин шираг хүбүүд улаан хушуута одонуудыемнай сувенир болгон абана, наранда, хүлһэндэ, нэбтэржэ үнгөө хубилһан гимнастеркануудтахи орден, медальнуудыемнай һайшаан, обтоодшье абана хэбэртэй.

Эльбэ мүрэнэй эрье дээрэ ород, англи дуунууд зэдэлнэ...

Үе-үе болоод лэ асари томо бомбонуудай дэлбэрхэдэ, газар шэшэрээд абана. Фашис Берлин амин дээрээ галзуу нохойдоол шүдөө ирзайлгана. Үшөө улаан шуһан адхарһаар.

— Хелло!— гэжэ мүнөөхи сержантамни бодолыемни таһалдуулна.—Фашизм ноу!

Сержант хүлэйнгөө шархын сараае харуулна. Байлдаануудта хүнэй хойно байгаагүйш гэжэ этигэнэб. «Фашизм хэрэггүй» гэжэ тиихэдэ Англиин олон сэрэгшэдһээ дуулаа һэм. Энэ тиихэдэ.

Харин мүнөө, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үнгэрһэнһөө хойшо хорёод жэлэй үнгэрөөд байхада, түби дээрэ ехэнүүд хубилалтанууд болонхой. Великобританиин аралнууд дээрэ... Баруун Германиин бундесверэй сэрэгшэ алхална. Англиин мүнөөнэй правительство Урда Вьетнамдахи муухай дайе буруушаанагүй. Фервурд, смидүүдэй хүн түрэлтэндэ зэбүүрхүү политикые дэмжэнэ... Хаана ябанаш мүнөө, урбаагүй гү сэдьхэлшни, сержант Джо? Хаана, хэнэй талые баринабта, фашизмтай тэмсэжэ ябаһан солдадууд, сержантнууд?

Эльбэ дээрэ уулзаһанаа мартаагүй гүт?

А. АЛСАГАРОВ,
Запасай сержант, 48-хи инженерно-саперно бригадын сэрэгшэ.

ҮНГЭРҺЭН ДАЙНАЙ ҺУУРЯАР

РЕПОРТАЖ

Үни хада туһан дэгдээ тэрэ дайнай баглагар хара утаан. Хатан шэргээ уйдхарай гашуун нёлбоһон. Халзаран шатаһан газарай хүрьһэн һөөргөө эдеэшэжэ, ногоон торгон тэрлигээр хушагдаа... Үндаһа зузаараа үгы хэгдэһэн хэдэн зуун жэлэй ой тайгын һуурида сэхэ сэбэр залуу гүлмэр модод надхан найгалзана. Элдин һайхан газаршье зоной нюдэнһөө өөрынгөө шарха халхалха гэһэндэл ута унжагар нүхэ һүбэнүүдээ, окоп траншейнүүдээ хорин нэгэн жэлэй турша соо шоройгоор бүрхөөжэ, жэлһээ жэлдэ тэдээн дээгүүрээ сэсэг намаа надхуулһаар. Энэ һайхан байгаалиие шэртэн харахада, энэ хүрьһэтэ газар дээрэ хэдыдэшье дайн сэрэг болоогүй бэшэ аал гээд, ойро зуура һанаадхихаар. Тойроод харыш! Үдхэн ехэ ой шууяна. Тээ саагуурнь далай үргэн тала, таряалан ногоорно. Нуга намаагаар үнгын сэсэг надхана. Хаанашьеб, бүри ойрохоно, хүхы яаруугаар донгодоно. Зүгөөр эдэ бүгэдэ оройдоол ойро зуурахана һанал бодолыем таһалдуулна. Ураа гоёор хүхыншье донгодохо гэнтэ замхашана.

Би хүндөөр алхалнаб. Алхам бүхэнөө тоолоноб. Нэгэн, хоёр гурба... Би халташье мартанагүйб. Алхам бүхэндөө дабтанаб:—«Дайн, дайн. дайн...» Яаһан аймшагтай үгэб! Үгы! Энэ минии үгэнүүд бэшэ. Энэ иигэжэ хаанаһаашьеб шэхэндэм суурьятана. Би халташье мартанагүйб.

Энэ мүнөө тэшхэжэ ябаһан газар дээгүүрни түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ тулалдаан хори гаран жэлэй саана болоо. Энэ газарай хүрьһэн хэдэ мянган зоной шуһа бэедээ шэнгээгээ. Энэ газар хэдэ мянган зоной яһа сээжэ соогоо бөөмэйлэн хүдөөлүүлээ. Үшөө саашаа алхалнаб... Энэ газарай нюруу түмэн зоной уй гашуудалай нёлбоһоор угаагдаа. Энэ газар амиды зүрхэн мэтэ мянгаад... томо буунуудай хүсэтэ ехэ абяанһаа лугшажа, дорьбожо, доһолжо байгаа.

Энээхэн сэсэгүүд, залуухан хуһан, хүхы шубууд, торгон хүхэ ногоон огто байгаагүй. Гансал хара боро, шатанхай хүрьһэн. Үжэнхэй, гашаланхайн, хёрбоһо шандаруугай хүншүү, үнэр танар... Алуурай үй түмэн машинын хүшэгэнөөн... түшэгэнөөн. Би халташье мартанагүйб. Тон анхаралтайгаар алхам бүхэнөө шэнжэнэб. Хаанахана хүлөө табяабиб? Ямар юумэ обёоронгүй үнгэрбэбиб? Би тон дүмүү эргаахнаар гэшхэлнэб. Тойроод тэһэрээгүй минэ, снарядууд, бомбонууд... Эдэнэр хорин нэгэн, хоёр, гурбан, дүрбэн жэлэй саана хаягдаа. Эдэнэй хүсэнһөө хэды зон үхэхэ байгаа гээшэб? Хэнэй һомонууд бэ? Хархис дайсанай! Шэнжэлэн харанаб. Дайсанай! Тэрьелэн хулжахадаа орхёо ха юм даа. Үбһэ ногоогоор бүрхөөгдэнхэй уужам ута траншейдэ ерэбэб. Эндэ тэндэ хагзархай нюсэгэн талмайханууд харагдана. Хори гаран жэлэй турша соо хамар хадхаха һогооборишье ургажа шадаагүй. Юундэ? Дүмүүхэнээр малтан үзэбэб. Томо снарядай сэсэрдэһэн. Хурга зузаан шэрэм хэбтэнэ. Энэ шэрэмһөө олон лэ хүн унаа еһотой.

Тээ саана шулуун гэрэй нэгэ хана тобойно. Дүтэлбэб. Ханын зосоо талаарнь хүнэй нэрэнүүд олон. «Нүхэд, бидэ бэеэ тушаахагүйбди. Игнатов, Марков, Ленберг» «һүүлшынгээ һомо өөһэдтөө үлөөбэбди. Михаил Ст. Григорий Островков». Эдэ бэшэгүүд гэрэй эзэд хад байгааб гэжэ гансата тайлбарияна. Хатуул тулалдаан болоол ха. Һүүлшын һомон! Тэдэ баатар хүбүүдэй хэтэ мүнхэдөө энэ гэрэй өөртэ үлэһэниинь эли. Малгайгаа абаад, ойро зуура абяагүй зогсобоб.

«Энэ шадархи аэродромой харуулшан гээшэб»—гэжэ бэеэ танюулаад, нэгэ наһатайшаг хүн хажуудамни ерэбэ. Хоюулан хөөрэлдэһөөр, газар дорохи хэрэм соо оробобди. Мүнөө энэ хэрэм соо гансал хооһон гильзэнүүд, элдэб ехэ бага буунуудай сэмгэнүүд хэбтэнэ. «Энэ хэрэм генерал Черняховскиин «КП» байһан юм»—гээд, хажуудахи хүмни ойлгуулжа үгэнэ. Бидэ аргаахан дээшээ гарабабди.

Нүхэрни урагшань зааба:

— Харана гүт, тэрүү—тэрэ үндэр добо? Тэрэтнай юрын добо бэшэ. Газарай хүрьһөөр булагданхай, бетоноор шудхагдаһан, бэхилэгдэмэл башни гээшэ. Тэрэчиие үгы хэхэ гэжэ ябаһаар, гурба удаа хүндөөр шархатаһан хүм—гэбэ.

— Теэд бута сохёо һэн гүт?—гэжэ асуубаб.

— Минии нүхэд ами наһаа үгөө һэн. Баатар лэ хүбүүд һэн—гээд, нүхэрни үгэеэ дүүргэбэ.

Удаань толгойгоо үргэн, гэнтэ ехэ халуунаар хэлэжэ оробо:

Хүрьһэтэ газар гээшэ ямаршье шарха эдэгээжэ шададаг байгаа. Өөрынгөөшье, хүн зонойшье шарха. Иигээд хаража байхада, тэдыдэ дайн болоо һэн гэжэ үнэншэхөөр бэшэл даа. Харыш, нүхэр, ямар гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй тала дайда гээшэб. Теэд энэ һайхан сэсэрлиг, энэ алтан хүрьһэтэ газар хэзээб даа нэгэтэ дахин шандаруу боложо шатажа болохо гэжэ һанахада, бүришье үнэншэмөөр бэшэ. Сэдьхэл үбдэхэдэл гэнэ,—гээд хүндөөр һанаа алдан, нүхэрни дуугай болошобо.

— Дахин хэзээдэшье дайн сэрэг болохогүй—гээд би эрид хэлэбэб.

— Тиигээл һаа һайн гээшэ. Удаан жагсажа, ута наһа наһалаябди—гэжэ хэлээд, танилни баяртай нюдэдөөрөө намай шэртэн, хэлэһэн үгэнүүдтэм урмашан, үдхэн һахал соогоо бүтүү миһэд гэбэ.

Һүүлдэнь һандархай башниин хажууда хоюулан үшөө удаан абяагүй зогсоо һэмди. Магад доро дороо үглөөдэр ямар үдэр болохо хаб гэжэ шэбшэжэ зогсоһоншье байжа болоо хабди. Зүгөөр, би үглөөдэр заал һаа сэлмэг үдэр болохо гэжэ таажа байгаа һэм. Үдэшын наранай арюунда ороходо, түрэл буряад нютагайм хүгшэд: «Үглөөдэр сэлмэг байха», гэжэ тайлбарилагша бэлэй һэн гү гээд, юундэшьеб эжэлүүдгүй һанаадхёо һэм. Үнэхөөрөөшье, тунгалаг зунай үдэшын наран үндэр хабсагайн хяра дээрэхэнэ шад улаахан болошонхой амаржа һуугаа бэлэй.

Дугар ДЫЛГЫРОВ.

Калининска областиин Черняховск город.

БҮ МАРТАГТЫ!

1939 ондо сэрэгэй албанда мордоһон бидэнэр 1941 оной намар гэр гэртээ габигдажа, амгалан ажалдаа хамсыгаа шуужа орохоор бэеэ зэһэнхэй байгаа һэмди. Харин тиигэн гэһээ... Үглөөнэй хоол барижа һуутарнай, «дайн эхилээ» гэһэн соносхол маанадта дуулдашоо. Тэрэ жэлдээ Комсомольск на-Амуре город шадар албаяа үргэлжэлүүлжэ, 1942 оной эхиндэ баруун фронт гараа һэмди. Би тиихэдэ табан тонны шэб шэнэхэн машинада ябааб. Фронт ерэмсээрнай бидэниие ондо ондоо полк батальонуудта тараһан юм. Би саперно батальондо жолоошоноор эльгээгдэжэ, дайнай боложо байһан газарта машинадаа һомо гү, үгышье һаа гол горхо гаталха зэр зэбсэгүүдые ашаанхай ерэгшэ һэм. Мүнөөдэр эндэ, үглөөдэр тэндэ гэдэргэл машинын хэрэгтэй болоһон газарта ябахадаа, зууран даа ядаһан тулиһан үбгэд, хүгшэдые, үншэрһэн үхибүүдые хаража зүрхөө үбдэһэн лэ байхаб. Тиихэдэ хэды олон һайн байра байдал галдуулаа, һандаргагдаа гэжэ һананат? Ябаһан лэ газарта үнэһэн тобориг болошоһон хото, тосхонуудые харааб, үзөөб.

1945 оной Майн 8-най үдэр одоошье дайн дүүрэжэ, бидэнэр энэ үдэрые Прага хотодо хүрөөдүйхэн ябатараа тэмдэглээ бэлэйбди. Юуб гэхэдэ, эндэ шэбээлһэн фашис сэрэгшэд—хамтадаа нэгэ арми США-гай сэрэгшэдтэ плендэ орохо һэмди гэхысэ һанамжалһан байгаа хаш. Зүгөөр эдэнэрэй һанамжалһан түсэб буруу һүрэжэ, манай сэрэг эдэнэрые плендэ абаа һэн.

Сэрэгэй албанһаа табигдаһан жэлдээ (1946 он) Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-гэй автотранспортна цехтэ жолоошоноор ажаллажа эхилээ һэм. Мүнөө манай цехтэ коммунис ажалай цех гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой. Эдэнэр бултадаа нэгэ хүндэл ажаллажа, арадай ажаһыда шухала хэрэгтэй материалнуудые зөөлсэжэ, амгалан ажалай хүдэлмэри дээрэ ябанабди. Харин мүнөө Баруун Германида шэбээлһэн, хүсэд сохигдоогүй фашистнууд дахинаа һүүлээ ургахэ һанаатай, элдэбын ааша гаргана. Энээнэй хажуугаар Америкын Холбоото Штадуудай удамаршад вьетнам арадые боолшолхо һанаатай, бузар муухай үйлэ хэрэгүүдые үүдхэжэ, түби дэлхэй дээрэ шоо үзүүлжэ, шобто хараалгажа эхилэнхэй.

Фашис нохосуудай манай орондо шунахайран добтолжо ороһон сагһаа хойшо 25 жэл болобо. Мүнөө бидэнэр хэзээ хэзээнэйхиһээ хүсэ шадалаар һайн, һайхан ажабайдалтай болоо, ургаа, хүгжөөбди. Хэрбээ дайн саадахи этэгээдүүдэй улам саашаа хэтэрмээр аашалхаа һэдэбэл, фашис Германиие һанаг! Даримнай хуурай! Бү мартагты, хүнүүд!

А. СУЧКОВ,
ЛВРЗ-гэй жолоошон, коммунис ажалай ударник.

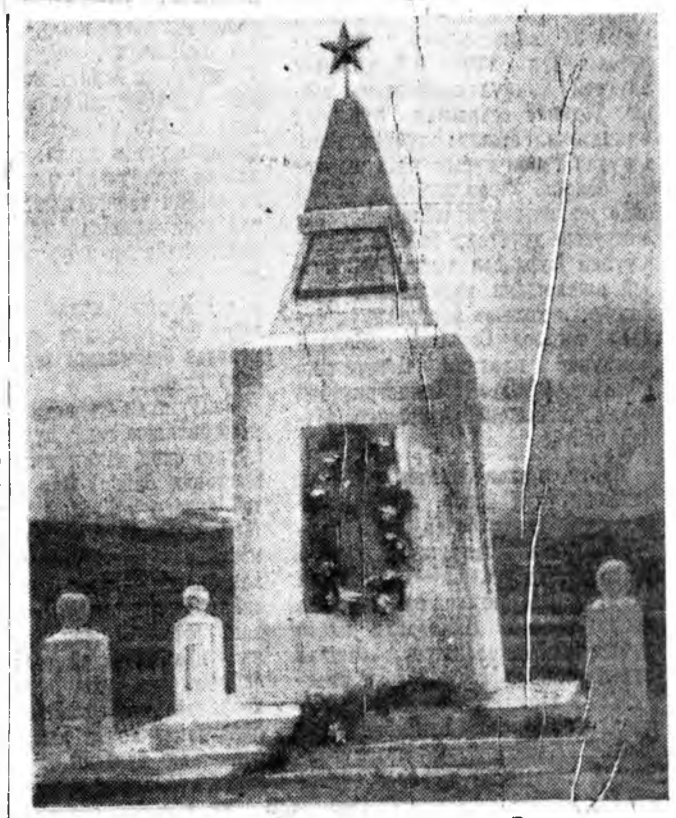

Баргажанай Үүрэг-Шндханай хүбүүд—Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда унаһан сэрэгшэдтэ табигдаһан хүшөө.

З. ШЕХТЕРЭЙ фото.

ҮНШЭРҺЭН БАСАГАН

БАРУУН фронтын сэрэгшэд үбэлэй добтолгые Москва шадарһаа эхилэн, урагшаа дабшажа байгаа һэн. Үбэлэй түлэб хүйтэн соогуур ёдойхо һадлаггүй болотороо галдагдашаһан нэгэ тосхоной захада үлэһэн нэгэ гэртэ орон гэһээмнай, долоотойхон басаган һуужа һууба. Тэрэ басаган бидэниие хараһаар:

—Хүгшэн эжыемни оложо үгыт,—гэжэ хэлэбэ. Басаганай хүгшэн эхэ дайсанай ерэхэһээ урда түрэлхидтөө айлшаар ошоһон байгаа. Теэд һөөргөө бусаагүй һэн ха. Юуб гэхэдэ хүгшэнэй нютаг фашистнуудаар эзэлэгдэһэн байгаа. Түрэһэн эсэгэнь сэрэгтэ мордожо, фронт дээрэ юм гү, хаанашье ябаһаниинь мэдэгдэнэгүй.

Басаган эхэтэйгээ, хоёр дүүнэртээ гэртээ үлэһэн аад, дайнай болоходо, ой руу тэрьелэн гүйлдэһэн байгаа. Заахан басагаяа тэбэреэд холо түрүүн гүйжэ ябаһан эхэ дээрэнь дайсанай снаряд таһараад бага басагантайнь хоюулайнь алажаркёо. Бова дүүгээ хүтэлжэ ябаһан долоотой тэрэ басаган умба гүнзэгы саһан соогуур һалиржа ябаһаар гараа хүлдөөд, мэдээ табижархиһан байгаа.

Хайрата энэ басаганда эдихэ юумэ үгэхэдэмнай, хүлдэжэ һалашаһан хургатай хоёр гараараа хабшажа үгэһэн юумыемнай эдеэ бэлэй.

Дайнай шалтагаанаар гэртэхинһээ гансаараа гээгдэһэн басагые Совет Армиимнай сэрэгшэд анхаран абажа, мүрынь олгоһон байна. Гансаардаһан үншэн басаганай хүгшэн ахые олохо тухай бэдэрэлгэ хэһэн статья «Комсомольская правда» газетэдэ толилогдоһон байха.

Эсэгэ, хүгшэн эхэһээ таһарһан, түрэһэн эжы, дүүнэрээ алдаһан, эрэмдэг бэетэй болоһон басаганай хэн болохо ябаһан хуби заяан тухайнь мэдэнэгүйб. Тэрэ басаган ходоодоо һанаандам орожо, зэдэлүүдгүй нюдэнһөөм нёлбоһон гарадаг.

Дайн хүнүүдтэ һайтай юумэ үзүүлнэгүй. Үхэл, үгырэлгэ хооһоролго, үншэрэлгэ зоболгоһоо ондоо юумэ харуулдаггүй тиимэ дайн бү болог!

А. БАШУХАЕВ,
запасай подполковник.

БУРЯАДАЙ УРАН ЗУРААША—ФРОНТ ДЭЭРЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын үдэрһөө эхилэн, Буряадаймнай ажалшад бүхы совет арадтайгаа хамта дайе дараха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсаһан байна.

Тиихэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгада хүн бүхэн ехэ багагүй жагсаһан байха юм. «Бүхы юумэеэ фронтдо, бүхы юумэеэ илалтын аша туһада» гэһэн уряа доро совет хүнүүдэй хүсэ шадал зорюулагдаһан байгаа.

1942 оной февралиин һүүлээр Буряадай АССР-эй правительство фронтдо бэлэг абаашаха бүлэг хүнүүдые эльгээгээ. Уран зурааша Цыренжап Сампилович Сампилов тэдэнтэй хамта һайн дураараа республикынгаа делегациие толгойлон ошолсоо һэн.

Буряад арадай элитэ хүбүүн Ц-Ж. Сампилов республикынгаа ажалшадай бэлэгые Москва шадар дайлалдажа байгаа баруун фронтын сэрэгшэдтэ барюулаа. Удаань Цыренжап Сампилов фронтын түрүү линидэ ошожо, олохон зураг хэһэн байна.

Тэндэ бэшэгдэһэн зурагуудай нэгэн—дайнай аюулда орожо галдагдаһан Наро-Фоминска городой заха энэ зураг дээрэ харуулагдана.

Ф. БАЛДАЕВ.

ДАЙН СЭРЭГЭЙ ГАРГАША, ХОХИДОЛ

Дэлхэйн хоёр дайнай үедэ хүн түрэлтэнэй үхэһэн хороһониие тоолохо болоо һаа, иимэ байна: 1914 онһоо 1918, 1939 онһоо 1945 он хүрэтэр гэхэ гү, 10 жэлэй туршада дайнай аюулда орожо, 60 миллион шахуу хүн үхэһэн, 107 миллион үлүүтэй хүн шархатаһан байна. Тиигэжэ 167 миллион хүн гэмтээ, хосороо.

167 миллион хүн хадаа Америкын Холбоото Штадуудай арад зоной 90 процент шахуунь болоно.

Капиталис оронуудай сэрэгэй хэрэгсэлдэ жэл бүхэндэ гаргадаг гаргашань 100 миллиард гаран доллар болохо юм. 10 жэл соо гансахан сэрэг дайнда США—240 миллиард үлүүтэй доллар, тиихэдэ НАТО-до ородог гүрэнүүд 1949 онһоо 1962 он хүрэтэр буу зэбсэг түхеэрэлгэдэ 760 миллиард шахуу доллар гаргашалһан байна.

(**Календарьһаа** абтаба).

УРЯАЛНА ҺАРУУЛ ЗАМ

СССР-эй Госпланай ажалай бүтээсын, оалин хүлһэнэй, ажалай хүсэнэй таһагай начальник Николай РОГОВСКИЙ АПН-эй корреспондент Геннадий Галкинда нигэжэ хөөрэбэ:

Хэн болохоб, саашадаа ямар зам шэлэжэ абахаб гэһэн асуудалые совет һургуули дүүргэһэн хэдэн миллион хүбүүд, басагад зун бүри шиидхэдэг гээшэ. Һургуулинуудые энэ жэлдэ дүүргэгшэд ажабайдалай үргэн замда һаяар гарахань. Һургуулиин хонхо тэдэндэ һүүлшынхеэ жэнгирхэ юм. Зүгөөр хонхын энэ жэнгирээе имагтал һургуулиа дүүргэжэ байһан хүбүүд, басагад хүлеэнэ бэшэ. Шэнэ студентнүүдые угтан абахаяа байһан институт, университедэйхид, мүн залуу худэлмэришэд, колхознигуудые хүлеэжэ байһан фабрика, заводууд, колхоз, совкозууд хонхын энэ жэнгирээндэ мүн лэ бэлдэжэ байнхай. Оронойнай түсэблэлгын гол органшье—СССР-эй Госплан бэһал бэлэдхэл хэнэ.

Энэ жэлдэ һургуули дүүргэгшэд хаана түбхинэхэ аргатайб гэжэ Николай Роговскиһоо асуубаб.

— Энэ асуудалда гүйсэд харюу үгэхын тулада юрэнхы нэгэ хэды тоо баримта дурдалтай гээшэ ха: ажал хэжэ шадаха зониие худэлмэридэ хабаадуулха талаар СССР-тэ хүрэхэ гүрэн дэлхэй дээрэ байхагүй. Шэнэ табан жэлэй эсэс багаар хүн зоной 92 процентнь ниитын ажахыда хабаадуулагдаха байна. Харин 1965 ондо 87 процент байһан.

Совет хүбүүд, басагад хожомоо хайшан гэжэ аабибди гэжэ һанаагаа зободоггүй. Тэдээн тухай гүрэн анхаралаа табижа байдаг. Һүүлшын жэлнүүдтэ юрэнхы һуралсалай һургуули дүүргээд, ажал хэдэг болоһон залуушуулай тоо СССР-тэ эрид олошороо. Хэрбээ тэдэнэй тоо 1962 ондо 374 мянган хүн байгаа һаа, 1965 ондо 900 мянга хүрэтэрөө олон болоо. Мүнөө жэлдэ айхабтар олон хүн һургуули дүүргэхэнь. Арбадахи, арба нэгэдэхи классуудые нэгэ доро 2,7 шахуу миллион хүн гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо гурба дахин олон һурагшад дүүргэхэнь. Энээнһээ гадна, юрэнхы эрдэмэй найман жэлэй һургуулинуудые аяар 4 миллион шахуу хүбүүд, басагад дүүргэхэ юм. Тиимэ болохолоороо, дунда ба найман жэлэй һургуулинуудые дүн хамта 6,6 миллион үлүүтэй хүнүүд дүүргэхэнь гээшэ. Тэдэнэй саашанхи һуралсал эмхидхэхэ, ажалда түбхинүүлхэ асуудал гүрэн түрын ухха шанартай болоно. Ушар иимэһээ «1966 ондо юрэнхы һуралсалай һургуулинуудые дүүргэжэ байһан залуушуулай һуралсал үргэдхэхэ, арадай ажахыдахи худэлмэридэ түбхинүүлхэ хэмжээ ябуулганууд тухай» тогтоол Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет байгша оной февральда абаһан байгаа.

Парти, правительствын абаһан хэмжээнүүдэй ёһоор, юрэнхы һуралсалай дунда болон дээдэ һургуулинуудта залуушуул ниилээд олоор абтаха юм: 15—16 наһатай үхибүүдтэ илангаяа ехэ анхарал хандуулагдана. Наймадахи класс дүүргэгшэдэй олонхинь саашаа һураха байна. Мүн юһэдэхи классуудай һурагшадай тоо 1965 онойхидо орходоо һураггүй олон болохо. Мэргэжэлтэй худэлмэришэдые бэлэдхэдэг профессионально-техническэ училищинууд ниилээд олошорхо юм. Эдэ училищинуудта 1966 ондо 132 мянган хүн олоор абтажа, хамта нэгэ миллион 125 мянган һурагшад болохо жэшээтэй.

Залуушуулай диилэнхи олонхинь, гол түлэб дунда һургуули дүүргэгшэд, оронойнгоо арадай ажахын элдэб һалбаринуудта хүдэлхэ байна. Энэ жэлдэ дунда һургуули дүүргэһэн хоёр миллион шахуу хүбүүд, басагадые эдэ һалбаринуудта эльгээхээр хараалагдана. Энэмнай үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо гурба дахин олон болоно.

— Мүнөө союзна республикануудай Министрнүүдэй Советэй, облгүйсэдкомой, горгүйсэдкомой дэргэдэ тусхай комиссинууд байгуулагданхай. Ажалда ороходонь залуушуулые бэлэдхэхэ асуудалнуудые эдэ комиссинууд эрхилдэг. Гэхэ зуура нютаг нютагуудта энэ шухала хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулагданагүй гэһэн сошордомо мэдээсэлнүүд залуушуулай хэблэлдэ хирэ хирэ болоод лэ толилогдодог һэн. Энээн тушаа Та юу хэлэхэ байнабта?

— Нээрээһээшье, засаг түрын нютагуудтахи зарим органууд удаарһан, нобшорһон байна. Олонхи союзна республикануудта залуушуулые ажалда түбхинүүлхэ асуудалнуудта ехэл бодомжотойгоор хандаа гэжэ сэдьхэлээ ханан хэлэхэ байнаб. Россин Федерацида, Казахстанда, Белоруссида, Молдавида эдэ республикануудай Министрнүүдэй Советэй тусхай заседани болоо. Һургуули дүүргэгшэдые предприятинуудай угтан абахаар хэр бэлэн болоод байһаниинь тэндэ шалгагдаа. Молдавида, жэшээнь, һургуули бүхэн һурагшадайнгаа ажаллаха дуратай гэхэ гү, али хэдэн предприятинуудтай холбоо барисаа байгууланхай. Тиигээд предприяти бүхэндэ залуушуулые ажалда түбхинүүлхэ комиссинууд бии.

Һургуули дүүргэгшэдые угтан абаха худэлмэридэ Душанбе городой томо предприятинууд (Таджигай ССР)—текстильнэ ба торгон бүдэй комбинадууд, «Гулистон» гэжэ оёдолой фирмэ һайнаар бэлэнхэй. Республикын бусад городууд: Ленинабад, Курган-Тюбе, Канибадам, Кулябай предприятинууд, баригдажа байгаа Нурекскэ ГЭС тухай баһал иимэрхүүгээр хэлэжэ болоно. Эндэ залуушуулые угтан абаха, тэдэнэй һуралсал эмхидхэхэ түсэбүүд мүн лэ зохёон табигданхай. Бүхы дээрээ орон доторнай энэ худэлмэри бараг һайнаар ябуулагдажа байна.

— Харин хүдөө нютагуудта ямар бэ? Һургуули дүүргэгшэдые хүдөөдэ байлгахын тула юун хэгдэнэ гээшэб?

Залуушуул хүдөөдэ байжа үгэхэеэ болишоо гээд һүүлшын жэлнүүдтэ олон дахин хэлэгдэһэн, бэшэгдэһэн байха. Энэ ушарта элдэб янзаар тайлбари үгтэдэг һэн. Материальна урмашуулга хэгдэнэгүй, культурно-ажаһуудалай хангалгын талаар горитой дутагдалнууд бии, мэргэжэлшье олохонь бэрхэтэй, саг үргэлжэ хэхэ ажалшье байхагүй гээд шалтадаг байһан. Эдэ бүхы баримтанууд хоорондоо холбоотойшье ха гэжэ һанагдана. Хэһэн ажалайнгаа түлөө һайн түлбэри абажа байһан залуу хүн түрэл нютагһаа гаража, ондоо тээ худэлмэри бэдэрхээ ошоо гэһэн һанал бодол ойндо багташагүй бшуу. Совет залуушуул мүнгэнэй хойноһоо «ухэшэхээ» байдаг бэшэ, харин нэн түрүүн хүмүүн һонирхолтой ажабайдал эрхилхэ гэжэ эрмэлздэг. Ороной хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд хадаа хүбүүд, басагадай хүдөө ажахыда худэлмэрилхынь тулада али бүхы эрхэ нүхэсэл байгуулна. Мүнөө колхоз, совхозууд һургуули дүүргэгшэдые ажалда түбхинүүлхэ тухай анхарһан, залуу хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэлыень хараадаа абаһан байна. Заочноор ба үдэшын һургуулида һурахынь, хүдөө ажахын мэргэжэлтэй (гол түлэб механизаторай мэргэжэл) болохынь тулада тэдээндэ эрхэ байдал түхеэрэгдэнэ.

Республикын комсомолой ЦК-гай дурадхалаар Молдавиин Хүдөө ажахын министерство иимэ шиидхэбэри абаа: һая хүдэлжэ байгаа механизаторнуудта (эдэнэрынь гол түлэб һургуули дүүргэгшэд) ажаллажа эхилһэн түрүүшынь һарануудта багашаг нормо тогтоохо, яахадааб гэхэдэ, тэдэнэр дүй дүршэлтэй трактористнууд болон комбайнернуудтай тэнсэн мүрысэжэ шадахагүй ха юм.

— Һүүлшын асуудал. Багаар хүгжэнги промышленностьтай гэхэ гү, али багашаг ба дундуур тооной городуудта залуушуулые ажалда түбхинүүлхэ асуудал хайшан гээд шиидхэгдэнэб, энээн тухай хөөрэжэ үгыт?

Энэ асуудалые богонихон болзор соо шиидхэхын тулада гүрэн али бүхы юумэ хэнэ. КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд дотор нигэжэ бэшээтэй: «Ажалай хүсэ һайнаар ашагладаг болохын, промышленностиие үлэмжэ тэнсүүгээр хубаарилан хүгжөөхын зорилгоор шэнэ предприятинуудые гол түлэб дундуур ба бишыханшаг городуудта бариха...».

Энэ зорилго бэелүүлхын тулада хоёр арга зам бии: нэгэдэхеэр, халаанаар ажаллалгын коэффициент дээшэлүүлһэнэй, промышленностиин хэрэглэдэг нютагай түүхэй эд, хаядаһа буйлуулжа, арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр үйлэдбэрилдэг болоһоной ашаар мүнөө худэлжэ байгаа предприятинуудай үйлэдбэриин хүсэ бүрин дүүрэнээр ашаглаха хэрэгтэй. Хоёрдохёор, томо бэшэшэ предприятинуудые, тэрэшэлэн ехэ городуудта дүтэхэнэ оршодог томо завод, фабрикануудай филиал болон цехүүдые эмхидхэхэдэ болоно.

Ганцахан лэ үнгэрэгшэ жэлдэ Россин Федерациин бишыханшаг ба дундуур тооной арбан габан городуудта ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха 310 предприяти, ниитын эдеэ хоолой 103 предприяти, розничнэ худалдаа наймаанай 320 магазин, ларёк, палатка гэхэ мэтэ нээгдэһэн байна.

Молдавиин ССР-эй Сороки городто металл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилдэг цех, Каушанада — консервын завод, Чадыр-Лунгда — тамхинай фабрика, Унгенэдэ — мяханай комбинат баригданхай.

Иимэ жэшээнүүдые бүришье олоор дурдажа боломоор байгаа. Совет экономикые түсэбэй ёһоор хүгжөөжэ байһан ушар 1966 ондо һургуули дүүргэгшэдые бултыень арадай ажахыда, һургуулида абаха арга олгохо байна.

(АПН).

300 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Улаан-Үдэ хотын 300 жэлэй ойдо зорюулагдан городой уран һайханай бүлгэмэйхидэй харалга һаяхан үнгэрбэ. Энэ харалгада городой предприяти, эмхи зургаанууд, һургуулинуудай коллективүүд хабаадалсаһа. Городой уран һайханай бүлгэмүүдэй улам шадабаритай, уран боложо байһыень олон тоото номернууд гэршэлнэ. Һүүлэй үедэ залуушуулай эдэбхи үүсхэл ехээр ургаа. Бүлгэмүүдэй концертын программанууд баян, янза бүриин болоһон байна. Дуунай һүүлээр хатар, хатарай һүүлээр богонихон сценэнүүд һубарина. Шэлэй, «Электромашина» заводуудай, ЛВРЗ-гэй, мяха-консервын, педучилищиин уран һайханай бүлгэмүүд эндэ шалгараа.

ДЭЭРЭХИ ЗУРАГ: ЛВРЗ-гэй Культурын ордонойхид «Ёохор» гүйсэдхэнэ. Доодо зураг: мяха-консервын комбинадайхид «Русская красавица» гэһэн композици гүйсэдхэнэ.

Ф. СОРОКИН, П. БУРМАКИНАЙ фотонууд.

ФУТБОЛ

ҮШӨӨ ХОЁР ОЧКО

Үнгэрэгшэ амаралгын үдэр манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд «Шахтер» бүлгэмэйхидтэй ээлжээтэ уулзалгаяа үнгэргөө. Эдэ хоёр хоорондоо нэгэ очкогоор алгасаһан. Айлшад арба нэгэн, манай футболистнууд 12 очкотой, гурбадахи һууринда гараад ябана.

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй футболистнуудай дунда Прокопьевскын «Шахтер» зургаадахи жэлээ наадажа ябана. 1964—1965 онуудта наадаһан эдэнэр гурбан уулзалгаяа тэнсэлгээр, һүүлшынгээ дүрбэдэхи наадананайнгаа тоо 2:1 болгожо һалаһан. Эндэ «Сэлэнгэ» команда шүүжэ гараһан байгаа. Мүнөө айлшад наймаан уулзалгаһаа дүрбыень шүүһэн, гурбандань тэнсэһэн, нэгэндэнь—«Иртыш» командада 1:0 тоотойгоор шүүгдээд ябана. «Сэлэнгын» футболистнууд арбан уулзалгаһаа дүрбыень шүүһэн, дүрбэнтэйнь тэнсэһэн, хоёр командада шүүгдээд ябана. Сибириин городуудаар айлшалжа ерэһэн манай футболистнууд яһала һайн ябажа ерээ. Дүрбэн уулзалгаһаа эдэнэр долоон очко асаржа ерээ бшуу.

Үдэшын долоон часһаа наадан эхилжэ, стадиондо суглараршадаа баясуулна. Улаан-Үдын футболистнууд наадананай эхилэн сасуу айлшадайнгаа тала руу гоё һайхан добтолгонуудые эмхидхэнэ. Хэдэн удаа добтолжо мэдэһэн улаан-үдынхид айлшадай воротагай баруун талын буланда хүрэжэ ерэбэ. Айлшадай хамгаалагшадай нэгэн тэрэ бүмбэгыень талмайһаа гаргажархиба. Улаан-үдынхид бүмбэгэе гараараа шэдэхэдэнь, бүмбэгын урдаһаа харайжа ерэһэн Неизвестных бэе дээгүүрээ бүмбэгэеэ сохижорхибо. Энэ һамбаанда ворота тээшэ харайжа ерэһэн Борис Крыласов тэрэнээ онобшотойхоноор сохин, тоо нээжэрхибэ. Энээнэй удаа хэдэн һайн добтолго эмхидхэһэн «Сэлэнгэ» командынхид наадананай түрүүшын хахадай дүүрэтэр дахин тоо нээжэ ядаба.

Хоёрдохи хахад. Хоёр талаһаа алишье командын добтологшод хамгаалагшадта хүрөөд лэ гэдэргээ харайлдана. 90 минутын туршада наадаһан эдэнэр 1:0 тоотойгоор наадала түгэсхэжэ, «Сэлэнгэ» команда хоёр очко өөһэдтөө нэмээбэ.

Удаадахи наадан июниин 23-да үнгэргэгдэхэ. Айлшаар Бийск городой «Прогресс» команда ерэхэ болонхой.

Арадуудай хоорондын хани барисаанай аша туһада

ТОКИО, июниин 20. ТАСС-ай корреспондент В. Зацепин нигэжэ дамжуулна: ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин толгойлогшотой советскэ профсоюзна делегаци Японой профсоюзуудай генеральна советэй болон бэеэ даанхай профсоюзуудай хэлхеэ холбооной советэй уряалаар Япондо ерээд байнхай. Энэ делегаци Киото городой нютагай профсоюзай эдэбхитэдтэй мүнөөдэр уулзаа. Японой болон Советскэ Союзай профсоюзуудай хоорондохи холбоо барисаа саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудаар нютагай профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй советскэ делегациин гэшүүд хүсэд үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн уулзалгын үедэ һанамжануудаа мэдэлсээ.

Совет айлшадай хүндэлэлдэ зорюулһан Киото городой профсоюзна болон демократическа организацинууд мүнөөдэр уулзалга хээ. Профсоюзуудай генсоветэй Киотско отделениин түрүүлэгшэ Мацуи, Киото префектурын губернатор Нинагава тэдэниие амаршалаа. Нинагава энэ тушаалда районой бүхы демократическа хүсэнүүдэй хамтын оролдолгоор һаяхан һунгагдаһан байха юм.

Советскэ профсоюзна делегациие толгойлогшо В. В. Гришин уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ нигэжэ онсолон тэмдэглээ. СССР-эй профсоюзуудай болон Японой профсоюзуудай генсоветтэ, бэеэ даанхай профсоюзуудай хэлхее холбооной советтэ ородог япон профсоюзуудай хоорондохи холбоо барисаан һүүлэй үедэ бэхижэжэ байнхай. Энэ хадаа хоёр ороной арадуудай хоорондохи хүршэ һайн харилсаа хүгжөөлгэдэ, хани барисаа бэхижүүлгэдэ туһална, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ тааралдана.

Лаосой патриодуудай амжалта

ХАНОЙ, июниин 20. (ТАСС). Лаосой Намтха болон Хуаконг гэжэ провинцинуудай сүлөөлэгдэһэн районуудай патриотическа зэбсэгтэ хүсэнүүд, хүн зон США-гай командовани доро байдаг туһамаршадай сэрэгүүдэй олон тоото добтолгонуудые энэ жэлэй түрүүшын табан һарын турша соо амжалтатайгаар сухарюулан сохёо. «Голос Патет-Лао» гэжэ радиогой мэдээсэлдэ үндэһэлэн, ВИА агентство нигэжэ заана. Байлдаануудай үедэ дайсанай 819 хүн хүлһөө буулгагдаһан, тэрэ тоодо 317 хүн алуулһан байна. Америкын хоёр самолёт буудуулжа унаа, олон буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл булягдажа абтаа.

Тхить Чи Куанг үлэсхэлэн байдал соносхоһоор

ЛОНДОН, июниин 20. (ТАСС). Ки гэгшын сэрэгэй бүлэгэй тушаалһаа бууха тухай эрилтэ хэжэ, Урда Вьетнамай буддын шажантанай ударидагша Тхить Чи Куанг арбан хоёрдохи үдэрөө үлэсхэлэн байдалые үргэлжэлүүлһээр гээд Рейтер агентствын корреспондент Гуэ городһоо мэдээсэнэ.

Урда Вьетнамдахи байлдаанууд

ХАНОЙ, (ТАСС). Тхузаумот провинциин районуудай нэгэндэ июниин 10-һаа 13 хүрэтэр болоһон байлдаануудай үедэ Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын армиин отрядууд, партизанууд дайсанай 500 солдадые, тэрэ тоодо 300 американецые усадхаа гээд «Освобождение» гэжэ агентствын дамжуулгануудта үндэһэлэн, ВИА агентство мэдээсэнэ.

35 самолёт, 43 танк усадхагдаһан гү, али гэмтээгдэһэн, олон юумэн булягдажа абтаһан байна.

У Танай мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, июниин 21. (ТАСС). Вьетнамдахи дайн байлдаан түүхэдэхи эгээн лэ зэрлиг муухай дайн байлдаануудай нэгэн болоно гээд ООН-ой генеральна секретарь У Тан үсэгэлдэр болоһон сайлалга дээрэ мэдүүлээ. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин дэргэдэ байдаг журналистнуудай ассоциаци энэ сайлалга хэжэ, У Таниие өөрыень хүндэлһэн байгаа бшуу.

Вьетнамай асуудал амгалан ёһоор гуримшуулгада, 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые дахяад сахидаг болохо хэрэгтэ туһалхын тулада таарамжатай оршон байдал байгуулха зорилгоор ДРВ-гэй газарые бомбодохоёо болихо, Урда Вьетнамда али бүхы сэрэгэй эдэбхитэй ябуулга хэлгые үсөөрүүлхэ, дай хэжэ байһан нүгөө талатай хэлсээ хэхэ шухала гээд У Тан онсолон тэмдэглээ.

Иимэ гурбан эрилтэ жэлэй урда тээ табиһан байгааб. Минии һанамжын ёһоор, эдэ эрилтэнүүд мүнөөшье хүсэндөө зандаа гээд У Тан һануулаа.

Вьетнамдахи дайн байлдаа дэмжэхын тулада

КАНБЕРРЭ, июниин 20. (ТАСС). Австралиин морин сэрэгэй 1-дэхи батальоной 70 солдат парламентын байшангые хаража эхилбэ. СЕАТО гэжэ сэрэгэй ээрхэг түримхэй бүлэглэлэй советэй ээлжээтэ сесси хэдэн үдэрһөө эндэ нээгдэхэ юм.

Энээнтэй дашарамдуулан, «Остралиен» газетэ нигэжэ бэшэнэ. СЕАТО-гай советэй сессиһээ, Вашингтон болон Лондондо Австралиин премьер Холт гэгшын хэхэеэ байһан хэлсээнһээ удамжалан, Австралиин шэнэ сэрэгүүд Вьетнам эльгээгдэхэ.

Эскадрилиие Сайгон эльгээхэ бэлэдхэл Пертдэхи агаарай сэрэгэй баазада хэгдэжэ байнхай гээд газетэ мэдээсэнэ.

Нацис гэмтэниие сүүдлэлгэ

БОНН, июниин 20. ТАСС-ай корреспондент И. Яковлев нигэжэ дамжуулна: нацис гэмтэн Фриц Хильдебранд гэгшын сүүд мүнөөдэр Бремендэ эхилээ. Перемышль болон Дрогобыч шадар 1942—1944 онуудта үбгэд, эхэнэрнүүд болон үхибүүдые олон түмөөрнь хюдалгые Фриц Хильдебранд хүтэлбэрилһэн байгаа. СС-эй оберштурмфюрер байхадаа энэ алуурша хүн зониие хюдаха тухай захиралта үгэхэһөө гадна, ямаршье гэм зэмэгүй амгалан һууһан зониие бэеэрээ буудажа aладаг байгаа.

Бремендэ мүнөөдэр эхилһэн сүүд юһэ шахуу һарын турша соо үргэлжэлхэ гээд Баруун Германиин хэблэл заана. Сүүдэй үедэ 350 шахуу гэршэ үгэ хэлэхэ. Зүгөөр нацис алууршан одоошье ёһотойл зэмэеэ амсаха гэжэ хэлэхэнь үшөө бэрхэтэй байна.

Расис программа

ЛОНДОН, июниин 20. (ТАСС). Урда Родезидэ бэелүүлхээр Смидэй засаг түрын түсэблэжэ байһан гэгээрэлэй гурим хадаа «богоолнуудые хүмүүжүүлхэ программа» болоно гээд студентнүүдэй национальна союзай гүйсэдхэхэ комитедтэ элидхэл хэхэдээ, тус союзай президент Джеффри Мартин мүнөөдэр мэдүүлээ.

Гэгээрэлэй гуримые шэнжэлхын тулада Урда Родези ошоһон Мартин тэндэһээ мэнэ һаяхан Англида бусажа ерэһэн байна.

Европынхидые эрхим һайн, булюу байдалтай зандань үлөөхын тулада гэгээрэлэй хэрэгтэ апартеидэй гурим тогтоохые Смидэй засаг түрын үнэндөө хүсэжэ байһаниинь сохомтой гээд элидхэл соо хэлэгдэнэ.

Газарай реформо бэелүүлхэ талаар бүхэдэлхэйн конференци

РИМ, июниин 20. (ТАСС). Газарай реформо бэелүүлхэ талаар бүхэдэлхэйн конференци мүнөөдэр эндэ эхилээ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, хүдөө ажахын асуудалнуудаар ООН-ой организаци (ФАО) энэ конференциие эмхидхээ.

Июлиин 2 хүрэтэр үргэлжэлхэ энэ конференцидэ СССР-эй, УССР-эй болон БССР-эй делегацинууд хабаадалсана.

„Мередидэй аяншалга" үргэлжэлһөөр

НЬЮ-ЙОРК, июниин 20. (ТАСС). «Мередидэй аяншалгада» хабаадагшадтай Миссисипи штадай Белзони гэжэ бишыхан городой 2 000 гаран негр ниилэһэн байна. Аяншалгада хабаадагшад Белзони городой гол үйлсөөр гарахадаа, США-гай негрнүүдэй гражданскa эрхын түлөө худэлөөе дэмжэһэн митинг городой сүүдэй байшангай дэргэдэ үнгэргөө.

«Мередидэй аяншалгада» хабаадагшад мүнөөдэр нютагай почтын байшангые хүреэлэн жагсаха юм. Энэ байшан соо һунгагшад бүридхэлдэ абтадаг. Городой бүхы негр зоной һунгагшад боложо бүридхэлдэ орохыень түйлаха гэжэ митингдэ хабаадагшад оролдолго гаргаха байна.

США. Негрнүүдэй гражданска эрхын түлөө эрэлхэг зоригто тэмсэлшэ Джеймс Мередит һунгуулиин эрхын түлөө 220 милиин аяншалга хэжэ ябаха үедөө, Миссисипи штадай Эрнандо тосхон шадар расистын бууган һомондо тудагдажа хүндөөр шархатаа. Зураг дээрэ: хүндөөр шархатаһан Джеймс Мередит гэгшые нүхэдынь носилка дээрэ табижа байна.

АП-ай—ТАСС-ай фото.

Патриодуудай зоримгой добтолго

НЬЮ-ЙОРК, июниин 20. (ТАСС). Урда Вьетнамай патриодууд Гуэ шадарай һууринда мүнөөдэр добтолго хээ.

ЮПИ агентствын корреспондентын Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, нютагай американ сэрэгэй штаб шадар байдаг хэдэ хэдэн байшангуудые эдэнэр тэһэлээ.

ХАНОЙ, июниин 20. (ТАСС). Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд Тэйнинь болон Тхузаумот гэжэ провинцинуудта июниин 1-һээ 10 хүрэтэр болоһон байлдаануудай үедэ дайсанай 294 солдат болон офицерые, тэрэ тоодо 216 американ сэрэгэй алба хэгшэдые усадхаа. Энээн тухай «Освобождение» гэжэ агентствын мэдээсэлдэ үндэһэлэн, ВИА агентство мүнөөдэр дамжуулаа.

Италида миллион хүн худэлмэригүй болонхой

РИМ. (ТАСС). Италида 1.124 мянган хүн хүсэд ажал худэлмэригүй болонхой гэжэ бүридхэлдэ абтаа. Эдэ мэдээнүүдые ажалай болон социальна тэдхэмжын министерство апрелиин һүүл багаар соносхоһон байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Эб найрамдал мандаг, дайн һунаг!» гэһэн түрүү бэшэг. «Үдэрэй гемэлэ» гэһэн рубрика доро Ф. Зубенкын корреспонденци. «Буряад орон доторнай». СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: политгэгээрэлэй һуралсалай жэлэй дүнгүүд тухай Ц. Сагалеевэй «Шадажа һураха хэрэгтэй» гэһэн корреспонденци. «Хэн болохоб?» гэһэн Н. Елаевай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилһээр 25 жэлдэ зорюулагдаһан материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Һайн хүн тухай» гэһэн рубрика доро А. Майоровой корреспонденци. Шатар. Хилын саанаһаа мэдээсэл. Соносхолнууд.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрэс, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов — 24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Бурятской Министров АССР.

Н04475. Зак. № 499.